

HESY

JÄSENLEHTI | MEDLEMSBLAD 1/2023

LEMMIKKINÄ
KANA

TIEDE ELÄINTEN
tunteiden tulkkina

Eläinsuojelun
TOPELIUS-PALKINTO
2022
villieläinhoitolalle





HESY

Puheenjohtaja
Ordförande
Nina Immonen

Hallituksen
varsinaiset jäsenet
Styrelsens egentliga
medlemmar

Johnson Eeva-Kaisa
Lahti Minna
Ollikainen Marja
Paakkola Sirpa
Sharma Kirsi
Virtanen Nina

HESY-keskus
Muonamiehentie 7
00390 Helsinki
puh. 09 54200 100

Hallituksen
varajäsenet
Styrelsens
suppleant
Haverinen Nina
Ojanen Miira

HESY-centret
Statarvägen 7
00390 Helsingfors
tel. 09 54200 100

Tarkista aukioloajat internetsivuilta www.hesy.fi

Jäsenmaksu

Jäsen 25 €
Ainajäsen 375 €

Medlemsavgift

Medlem 25 €
Ständig medlem 375 €

Avustustili • Donationskontot

Kodittomien eläinten avustustili / För djurens väl
IBAN: FI09 2001 1800 113063
Merkitse viestitietoihin maininta Lahjoitus tai käytä viitenumeroa 100586. Jos haluat kohdentaa lahjoituksesi koirille, käytä viitenumeroa 100599. Jos haluat kohdentaa lahjoituksesi kissoille, käytä viitenumeroa 100573.

Tekstiviestilahjoitukset / Sms-gåva

[summa] HESY numeroon 16588. Esim. viestillä 10 HESY lahjoitat 10 euroa. Tekstiviestitse voit tehdä 1, 5, 10, 20, 30 ja 40 euron suuria lahjoituksia.

MobilePay 53287

Kiitos yhteistyökumppaneillemme Tack till våra samarbetspartners

Arkkimetodi Biltema Helsinki

Black and White Records Helsinki

Clarion Vantaa Clas Ohlson Myyrmanni

Faunatar Jumbo Faunatar Myyrmanni Faunatar Redi

FinnSpring Kauppia Lauri Zitting K-Citymarket

Tammisto Kesko Lidl Pitäjänmäki

LSB Tuotannollinen Mainostoimisto PET Helsinki

Peten koiratarvike Prisma Itäkeskus Prisma Jumbo

Prisma Kaari Prisma Sello Prisma Tammisto

S-Market Malmi Sopolitien eläinlääkäriasema

Suomen urheiluhierontakeskus SUHK Oy

Tactic Games Tavara-arpa ry

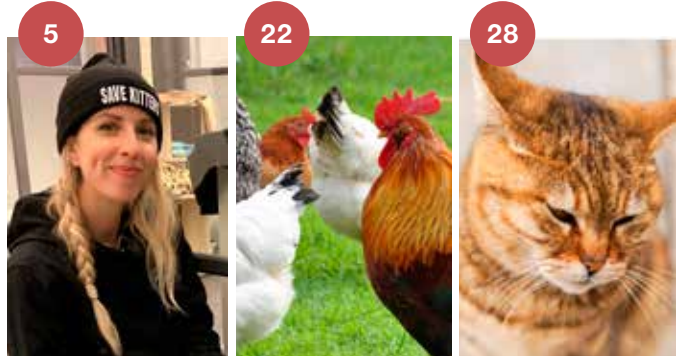
Yliopistollinen apteekki Viikki

Yliopistollinen eläinsairaala Yhteinen pöytä

Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry:llä on Poliisi-hallituksen myöntämä **rahankeräyslupa**, jonka numero on: RA/2020/755. Lupa on voimassa 1.1.2021 alkaen koko Suomen alueella lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Kerätyt varat käytetään löytöeläinten hoidosta koituihin kuluihin. Varoilla maksetaan eläinlääkärikuluja, lääke- ja laitekustannuksia, hiekka- ja ruokakuluja sekä henkilöstökuluja. Varoja käytetään myös valistus- ja kasvatustyöhön sekä tiedotusmateriaalien tuottamiseen.

TÄSSÄ LEHDESSÄ

- 3 Puheenjohtajan palsta
Ledaren
- 4 Asiaa jäsenille
- 5 Kitten Lady piipahti HESYllä
- 6 Lemmikitarkvikkeet kiertoon
- 8 Hyvä kiertämään
- 10 Jokaisella eläimellä on oikeus elää
- 14 Kaatopaikan kullamuru
- 16 Viilennysvinkit koiralle
- 18 Maestro – sinnikäs selviytyjä
- 20 Kodittomien koirien kodiksi
- 22 Ei mikään kananaivo
- 26 Keltaista näkyvissä
- 28 Tiede eläinten tunteiden tulkkinä
- 32 Tapahtumien vuosi 2022
- 35 Eläinrakas levykauppias



JÄSENLEHTI MEDLEMSBLAD 1/2023

PÄÄTOIMITTAJA | CHEFREDAKTÖR Nina Immonen

TOIMITUSSIHTEERI | REDAKTIONSSSEKRETERARE Mari Aro

TAITTO | ART DIREKTOR Heli Ranta

KANSIKUVA | PÄRMBILD Kristi Vilminen/KVPhoto, malli Viiru

PÄÄKIRJOITUKSEN KÄÄNNÖS | ÖVERSÄTTNING AV LEDAREN

Ann-Charlotte Fogde

ILMOITUSMYNTI | ANNONSFÖRSJÄLNING

tarja.kivela@hesy.fi

ILMOITUSHINNAT | ANNONSPRISER 1/1 700 € • 1/2 500 € • 1/4 280 €

TOIMITUKSEN OSOITE Helsingin eläinsuojeluyhdistys,
Jäsenlehti, Muonamiehentie 7, 00390 Helsinki

REDAKTIONENS ADRESS Helsingfors djurskyddsförening,
Medlemsblad, Statarvägen 7, 00390 Helsingfors

LEHTI ILMESTYY kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä.

TIDNINGEN UTKOMMER två gånger om året, på våren och på hösten.

PAINOS | UPPLAGA 2500 kpl / 2500 st.

PAINOPAikka | TRYCKERI ArtCloud Oy



TÄTÄ KIRJOITTAESSA UUSI ELÄINTEN hyvinvointilaki on menossa Maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyyn. Uutta eläinsuojelulakia on pompoteltu hallitukselta toiselle jo yli vuosikymmenen ajan, mutta nyt lain läpimeno voi olla lähellä.

Valitettavasti lakiehdotus on auttamattoman vanhanaikainen eikä nimestään huolimatta takaa eläimille hyvinvointia. HESY ja muut eläinsuojelutoimijat ovat kritisoineet lain monia valuvirheitä lausunnoissaan ja tiedotteissaan. Turkistarhaus saa jatkua, häkkikanaloita ei kielletä, kaikille eläimille ei tarvitse taata jatkuvaa veden saantia... Syy epäkohtiin on selvä: taloudelliset asiat ja ihmisen etu ajavat eläinten oikeuksien edelle. Eläimiä pidetään edelleen asioina, jotka ovat maailmassa ihmistä varten. Eläinten hyvinvointi ei saa häiritä rahantekoa.

RAHA RATKAISEE MYÖS SILLOIN, kun kaltoinkohdeltu eläin otetaan eläinsuojeluviranomaisten toimesta huostaan. Tämä kävi surullisella tavalla ilmi viime vuonna skandaalilehtiin päätyneessä Pimu-koiran tapauksessa. Koiran huostaanottopäätös peruttiin sillä perusteella, ettei viranomaisena ollut myynyt koiraa HESYlle, vaan luovuttanut sen uudelleensijoitettavaksi maksutta. Jos koiran omistaja olisi saanut "häneltä viedystä omaisuudesta" rahallisen korvauksen, kaikki olisi ollut lain puolesta kunnossa. Eläinsuojelullisilla aspekteilla ei ollut oikeuden päätöksessä merkitystä

– merkitystä oli ainoastaan ihmisen oikeudella omaisuuteensa.

Uudessa eläinten hyvinvointilaissa huostaanotetun eläimen luovuttaminen uudelleensijoitettavaksi tulisi mahdolliseksi. Se kuitenkin edellyttää sitä, että eläimen rahallinen arvo on "vähäinen": lähtökohtaisesti eläin on myytävä käyvästä hinnasta. Myyntihinnasta voidaan vähentää eläimen mahdollisen väliaikaisen hoidon kustannukset, mutta muuten tuotto on tilittävä eläimen omistajalle. Eläintä kaltoinkohdelleelta ihmiseltä vietiin omaisuutta, ja siitä on hänen saatava korvaus. Uusikin laki jatkaa ajatusta, että eläin on esine ja ihmisen omistusoikeus on tärkeämpi kuin eläimen oikeus hyvään elämään.

Mutta eläin ei ole esine, vaan tunteva, elävä olento. Eläimen omistamista ei tule nähdä perusoikeutena. Eläimiä tulisi olla vain niillä, jotka osaavat elämistään pitää huolta, ja omaisuuden suojaan tulee voida kajota silloin, kun omaisuus hengittää, elää, tuntee. Eläinsuojeluviranomaisten pitää saada puuttua omistajien laiminlyönteihin eläimen etu edellä, ja lain tulisi turvata viranomaisille kunnolliset resurssit ja tarvittava tukiverkosto. Valvontaeläinlääkärien tulisi myös saada keskittyä eläinsuojeluasioihin ilman praktiikan velvoitteita ja sen mukanaan tuomia eturistiriitoja. Eläinten hyvinvointilain tulisi turvata paitsi eläinten hyvinvointi, myös eläinsuojeluviranomaisten mahdollisuudet puolustaa tuota hyvinvointia.

LEDAREN

SKRIVANDE STUND SKALL den nya djurvälfrärdslagen tas upp för behandling i jord- och skogsbruksutskottet. Den nya djurskyddslagen har slängts runt från en regering till en annan i mer än ett decennium, men nu kan lagens godkännande vara nära.

Tyvärr är lagförslaget hopplöst gammaldags och garanterar, trots namnet, inte djurens välfärd. HESY och andra djurskyddsaktörer har i sina uttalanden och tillkännagivanden kritiserat de många felen i lagen. Pälsdjursuppfödningen tillåts fortsätta, burhöns är inte förbjudna, alla djur behöver inte garanteras en konstant tillförsel av vatten... Orsaken till missförhållandena är tydlig: ekonomiska frågor och mänskliga intressen går före djurens rättigheter. Djur anses fortfarande vara saker som finns till för människan. Djurens välbefinnande får inte störa tjandandet av pengar.

PENGAR AVGÖR OCKSÅ NÄR ett misshandlat djur tas i förvar av djurskyddsmyndigheterna. Detta blev på ett sorgligt sätt uppenbart i fallet med Pimu-hunden, som förra året hamnade i skandaltidningarna. Beslutet att omhänderta hunden upphävdes på grund av att myndigheten inte hade sålt hunden till HESY, utan överlämnat den för omplacering utan kostnad. I fall hundens ägare hade fått ekonomisk ersättning för "egendom som fråntagits hen" hade allt varit i sin ordning enligt lagen. Djurskyddsaspekter var inte viktiga i domstolens beslut – endast människans rätt till

egendom var avgörande.

I den nya djurvälfrärdslagen skulle det bli möjligt att överlämna ett omhändertaget djur för omplacering. Det kräver dock att djurets penningvärde är "lågt": i grund och botten måste djuret säljas till ett rimligt pris. Kostnaderna för eventuell tillfällig skötsel av djuret kan avdras från försäljningspriset, men i övrigt ska intäkterna redovisas till djurets ägare. Egendom togs från människan som misshandlat djuret, och för det ska hen få ersättning. Föreställningen om att djur är föremål och att människans rätt till egendom är viktigare än djurets rätt till ett gott liv fortsätter även i den nya lagen.

Men ett djur är inte ett objekt, utan en kännande, levande varelse. Att äga ett djur ska inte ses som en grundläggande rättighet. Endast människor som vet hur de ska ta hand om sina djur borde få ha djur, och det borde även vara möjligt att ingripa i skyddet av egendom när egendomen andas, lever och känner. Djurskyddsmyndigheterna måste få sätta djurets intressen främst och ingripa i fall av ägarens vårdslöshet, och lagen bör säkerställa myndigheterna tillräckliga resurser, ett nödvändigt stöd- och nätverk samt arbetsro att fokusera på djurskyddsfrågor. Tillsynsveterinärerna bör få koncentrera sig på enbart djurskyddsarbetet utan praktiskskyldighet och därmed följande intressekonflikter. Djurens välfärdslag bör inte enbart säkerställa djurens välbefinnande, utan även djurskyddsmyndigheternas möjligheter att försvara denna välfärd.



TALOUSVALIOKUNTA EI LÄMMENNYT ILOTULITEHAITTOJEN VÄHENTÄMISELLE

TEKSTI | Mari Aro

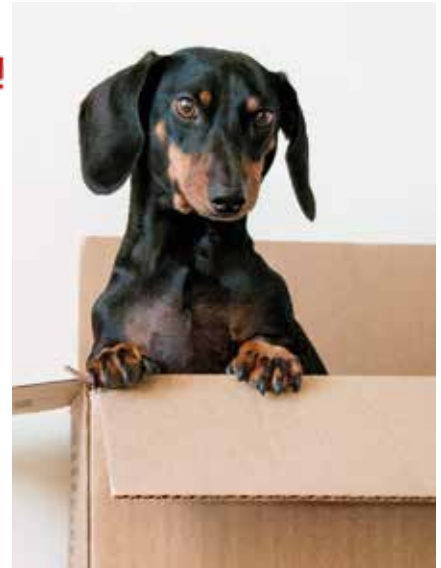
Ilotulitusten haittojen vähentämiseen pyrkivä Rajat räiskeelle -kansalaisaloite jätettiin talousvaliokunnan käsiteltäväksi jo marraskuussa 2019. Lukuisten viivästysten jälkeen valiokunnan mietintö aloitteesta valmistui lopulta syksyllä 2022. Talousvaliokunta päätyi mietinnössään lykkäämään haittojen rajoittamista hamaan tulevaisuuteen.

RAJAT RÄISKEELLE -KANSALAISSALOITE avattiin joulukuussa 2018. Aloitteen tavoitteena oli vähentää ilotulitteista ihmisille, eläimille ja ympäristölle koituvaa vahinkoa sallimalla luokkiin F2 ja F3 kuuluvien tuotteiden käyttö siirtymäajalla vain ammattilaisille. Lakiesitys keräsi jo kuukaudessa vaadittavat 50 000 allekirjoitusta ja kaikkiaan aloitetta kannatti yli 65 000 kansalaista. Aloite eteni eduskuntaan ja merkittiin saapuneeksi talousvaliokuntaan marraskuussa 2019. Vuoden 2020 alusta alkanut koronaepidemia merkitsi epidemiaan liittyvien asioiden käsittelyn priorisointia valiokunnissa. Aloite odotti siksi käsittelyvuoroaan yli kaksi ja puoli vuotta. Valiokuntakuuleminen järjestettiin lopulta kesäkuussa 2022.

Talousvaliokunnan mietintö aloitteesta valmistui 4.10.2022. Siinä valiokunta päätyi ehdottamaan eduskunnalle aloitteen hylkäämistä. Valiokunta kuitenkin ehdotti, että työ- ja elinkeinoministeriö selvittää eri vaihtoehtoja ilotuliteturvallisuuden parantamiseksi ja ilotulitehaittojen vähentämiseksi, ryhtyy selvitysten perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin ja antaa talousvaliokunnalle selvityksen tarkastelun tuloksista. Työ- ja elinkeinoministeriö ilmoitti aloittaneensa selvityksen tekemisen alkuvuodesta 2023 ja arvioi sen valmistuvan syksyllä 2023.

– Hienoa, että valiokunta perehtyi asiaan huolellisesti eikä antanut aloitteen raueta, vaikka käsittelyprosessissa kuluiakin vuosia, sanoo kansalaisaloitteen alkuunpanijan HESY ry:n entinen puheenjohtaja **Hannele Luukkainen**.

– On kuitenkin surullista, että ilotulitteiden aiheuttamat haitat saavat edelleen jatkua. Tarvittavien muutosten voimaantuloon kuuluu nyt väistämättä vuosia ja joka vuosi tuo lisää vammautuneita ihmisiä sekä tulipaloja, haittaa näkövammaisille, saasteita ympäristöön ja kärsimyksiä lemmikeille ja luonnoneläimille. ■



Onko osoitteesi muuttunut?

TEETHÄN osoitteenmuutoksen aina, kun asuinpaikkasi muuttuu. Näin varmistat, että jäsenlehtemme tavoittaa sinut. Osoitteenmuutosilmoituksen voi tehdä lähettämällä sähköpostia osoitteeseen **hesy@hesy.fi** ■



Saatko jo jäsenmaksulomakkeesi sähköisesti?

JÄSENMAKSULOMAKKEIDEN toimittaminen sähköisessä muodossa on edullisempaa kuin paperisten lomakkeiden lähettäminen kirjepostina jäsenille. Näin säästyneet varat voidaan käyttää yhdistyksen ydintoimintaan eli hylättyjen lemmikkieläinten hoitoon.

Jos haluat saada jäsenmaksulomakkeesi jatkossa sähköpostitse, lähetä viestiä sähköpostiosoitteeseen: **hesy@hesy.fi**

Muista mainita viestissä etu- ja sukunimesi.

Jos haluat saada jäsenmaksulomakkeen jatkossakin paperisena ja kirjepostina, sinun ei tarvitse ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin. Jäsenasiasi hoidetaan samaan tapaan kuin aikaisemminkin. ■

HESYN VUOSI 2022

Saapuneita eläimiä	520
Kotiin sijoitettuja eläimiä	341
HESYllä syntyneitä eläinpienokaisia	41
kissanpentuja	21
marsunpoikasia	20
HESY-pakulla kuljetettuja löytökoiria	13
Tapauksia, joissa ”löytökoira” paljastui supikoiraiksi	1
Vastaanotettuja eläinhakemuksia	2161
Julkaistuja tiedotteita	21
Kissanhiekkakuluja (lämpimät kiitokset lahjoittajille!)	0 euroa
Koiran nelosrokotteita ostettu	100
Kävijöitä verkkosivustolla	1 700 000
Postitettuja verkkokauppatilauksia	66
Kloriittia kulunut	90 litraa



Kitten Lady Hannah Shaw Nuutin ja Neiti Näpsän seurassa.

KITTEN LADY PIIPAHTI HESYLLÄ

TEKSTI JA KUVAT | **Mari Aro**

HESYlle saatiin lokakuussa 2022 kylään kissavaikuttajien aatelisia, kun HESY-keskuksessa piipahtivat "Kitten Lady" **Hannah Shaw** ja hänen kumppaninsa, kissavalokuvaaja **Andrew Marttila** (kyllä, hänellä on suomalaisia sukujuuria!). Suomeen pariskunta saapui Intiasta, jossa he olivat tutustuneet paikallisten kissajärjestöjen ja löytöeläintalojen toimintaan.

Helsingissä Hannah ja Andrew viipyvät vain vajaan vuorokauden ennen lentoa kotiin Yhdysvaltoihin. Siinä ajassa nopealiikkeiset maailmanmatkajat ehtivät kyläillä HESYllä, tavata kissanomistajan, jonka kissa ulkoilee valjaissa, ja yöpyä Helsingin kissakahvilassa.

HESY-keskuksen tilat tekivät vierailijoihin suuren vaikutuksen, sillä jopa Yh-

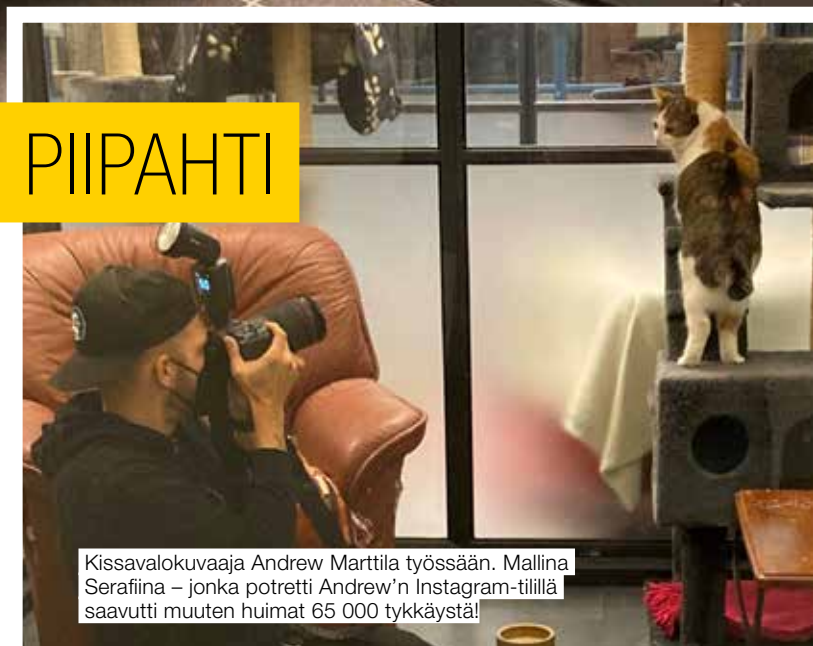
dysvalloissa on aivan tavallista asuttaa kodittomia eläimiä tilavissa kantokopissa kotiinlähtöön saakka. Löytökissoja ei Hannah'n ja Andrew'n kotikaupungissa San Diegossa kyllä kotiin kaipailla – löytöeläintaloon päätyneistä kissoista noudetaan siellä kotiin vain kaksi prosenttia. Täällä pääkaupunkiseudullahan takaisin kotiin pääsee jo noin 70 prosenttia löytökissoista.

Yhdysvaltalaisilla löytöeläintaloilla ei myöskään ole resursseja huolehtia kis-

sanpennuista, joten jos kissaperheille ei löydy kotihoitopaikkaa vapaaehtoisten luota, voi niiden kohtaloksi koitua lopetus. Siksi Hannah'stakin tuli Kitten Lady, joka hoivaa kotonaan kodittomia kissaperheitä ja puhuu kodittomien kissojen puolesta. ■

<http://www.kittenlady.org>

<https://www.iamthecatphotographer.com/>



Kissavalokuvaaja Andrew Marttila työssään. Mallina Serafiina – jonka potretti Andrew'n Instagram-tilillä saavutti muuten huimat 65 000 tykkäystä!



Myymälän ikkunoihin saatiin näkyvät teippaukset sponsorointina SKK Groupin tekemänä.

LEMMIKKITARVIKKEET KIERTOON

HESYn eläintarvikkeiden myymälä HESY-puoti muutti syksyllä 2022 uusiin, valoisiin tiloihin HESY-keskuksen sisällä. Puodista löytyy laaja valikoima hellästi käytettyjä ja upouusiakin lemmikkitarvikkeita.

TEKSTI JA KUVAT | Pirjo Onza

HESY MUUTTI vuoden 2019 lopussa uusiin tiloihin ja samalla HESY-puoti sai avarammat tilat HESY-keskuksen alakerrasta. Talon päädyn "paraatipaikka" jäi tuolloin vuokralle ulkopuoliselle yritykselle, joka muutti tiloista pois loppukesästä 2022. HESY yritti aktiivisesti saada tiloihin uutta vuokralaista ja yhden eläinlääkäriaseman kanssa neuvotteluja käytiinkin hyvin pitkälle, mutta lopulta aikataulut remonttien suhteen eivät osuneet yksiin. Kun muita kiinnostuneita ei tilaan useista yrityksistä

huolimatta löytynyt, hallitus päätti siirtää HESY-puodin talon pätyyn ja panostaa sen ilmiäsuun, ja näin saada menetetyt vuokratuotot korvattua myymälän myynnillä.

HESY-puodin sloganiksi valikoitui "Lemmikkitarvikkeet kiertoon" ja se onkin oikein oivallinen, sillä puodissa myydään HESYlle lahjoituksena tulleita lemmikkitarvikkeita. Ensisijaisesti lahjoituksista valitaan yhdistyksen hoivissa olevien eläinten käyttöön sopivat ja tarvittavat tuotteet, mutta kaikki tavarat, joille käyttöä ei omas-

sa talossa ole, myydään HESY-puodissa. Näin kerätään varoja HESYn toimintaan. Toimintaperiaate on siis sama kuin kiertäytystavaroita myyvissä liikkeissä, mutta HESY-puoti keskittyy käytettyjen ja siistien eläintarvikkeiden myyntiin. Lisäksi HESY-puodissa myydään yhdistyksen kannatustuotteita.

- Myymälän uusi sijainti ja ulkoasu ovat selvästi vilkastuttaneet myyntiä. Tuotteet on saatu siististi esille ja myymälässä on tilaa asiakkaiden liikkua, sanoo HESYllä yli kaksikymmentä vuotta työskennellyt



Kaisa Pohjoiskoski. Myymälän asiakaspalvelijana toimiva Pohjoiskoski ylläpitää myös HESY-puodin Facebook-sivua, jossa esitellään myymälän tuotteita päivittäin.

Puodin myynti kehittyi lupaavasti loppuvuoden aikana ja myynti kasvoi merkittävästi etenkin tapahtumaviikonloppujen aikoina. Varainhankinta on tältä osin saatu kasvamaan mukavasti ja myymälän

myyntiponnistelut sekä markkinointiin panostaminen ovat kannattaneet. Töitä myynnin eteen tulee tehdä jatkossakin ahkerasti. Myyntiin vaikuttaa paljon myös se, millaista lemmikkitarviketta saamme lahjoituksina myytäväksi.

Miksi ostaa uutta, kun hellästi käytettynä löytyy edullisesti vastaavia tuotteita? Kierrättäminen on tätä päivää. Lahjoita siis

hyvälaatuiset käytetyt ja käyttämättömät lemmikkitarvikkeet HESYlle ja kiertoon ja tule tekemään löytöjä laajasta valikoimasta! ■

Hyvä kiertämään (ja jätteet!)

HESYn missiona on tehdä kaikkemme, jotta eläimet voivat hyvin. Arvoihimme kuuluu suojella kaikkia eläimiä resurssiemme mukaan ja tämä arvo linjaa kaikkea toimintaamme. Pyrimme jatkuvasti tarkastelemaan toimintamme vastuullisuutta, oli se sitten eläinten hoitotyötä ja suojelua, henkilöstön hyvinvointiin panostamista, vastuullista viestintää tai ympäristön kuormituksen vähentämistä. Lopulta kaikki vaikuttaa eläinten hyvinvointiin – myös meidän ihmiseläinten.



TEKSTI | **Karoliina Bergström**

HESY-PUOTI MYÖ KIERRÄTETTYJÄ eläintarvikkeita, ja niiden menekki onkin ollut kasvamaan päin. On turhaa luonnonvarojen haaskausta ostaa aina upouutta. Olemme HESYllä kiinnittäneet tarkemmin huomiota myös omassa toiminnassamme syntyvään jätekuormaan ja sen kiertoasteeseen. Siksi vuonna 2022 tehostimme sekä HESY-keskuksessa että eläinten hautausmaalla syntyvän jätteen lajittelua. Kävimme läpi kaikki osa-alueet, joissa jätettä syntyy, ja hankimme paljon erilaisia kierrätysastioita tiloihimme HESY-keskukseen ja hautausmaalle.

Ruokapussit uusikäyttöön

HESY-keskuksen eläinten hoidossa syntyy erityisesti muovi-, pahvi- ja metallijätettä. Kissoille tarjotaan päivittäin parisaataa annosta märkäruokaa, ja tästä syntyy sekä muovi- että metallijätettä. Iso osa HESYllä asustavista koirista on suuria ja niin on heidän ruokamenekkinsäkin, ja valtavien koiranruokapussien muovi pääsee nyt uusiokäyttöön.

Biojätettä syntyy erityisesti kaniin ja muiden jyrsijöiden heinästä ja pelleteistä. Jyrsijöitä, etenkin kaneja, on tullut koronavuosien jälkeen HESYlle enemmän kuin koskaan ja biojätteen määrä on tätä kautta lisääntynyt. Ja koska kaikki pakkaukset tavataan kääriä vielä pahviin, on pahvi- ja kartonkijätteen määrä suurin kaikista.

Tekstiilin monet elämät

Myös tekstiilijätettä syntyy toiminnassamme jonkin verran. HESYlle lahjoitetaan paljon pyyhkeitä ja liinavaatteita, joita käytämme eläinten asumusten siivouksessa tai eläinten nukkuma-alusina. Joskus lahjoituksena tulleet tekstiilit ovat materiaalia, joka ei ole imukykyistä ja siivoukseen sopivaa tai niin rikkiäisiä, että emme voi hyödyntää niitä. Mikäli nämä tekstiilit ovat puhtaita, viemme ne tekstiilikeraukseen.

Pääkaupunkiseudun kunnat aloittivat viime vuonna tekstiilikerauksen useissa kauppa-keskuksissa, mikä oli oikein tervetullutta. Tekstiilijätteen määrä on Suomessa melkoinen ja vuoden 2023 alusta alkaen kunnat ja alueelliset jätehuoltotoimijat ovat

vastuussa poistotekstiilin keräyksestä. Keräyksestä tekstiilit päätyvät jatkojalostuksen kautta uudeksi materiaaliksi esimerkiksi vaatteisiin, lankoihin tai vaikkapa eristelevyiksi!

HESY osti viime vuonna myös teollisuuspesukoneen siivouksessa ja eläintiloissa käytettävien tekstiilien pesuun. Edelleen osa tekstiilistä päätyy kuitenkin sekajätteeseen, sillä hygieniasyistä kaikkea ei voida pestä. Joskus nimittäin HESYlle muuttaneella kissalla voi olla stressistä maha sekaisin tai koira ei ole vielä siinäsiisti.

Puutarhajätettä ja muovikuoria

Eläinten hautausmaalla syntyy pääosin puutarha- ja metallijätettä. Kevästä syksyyn hautausmaalla on suuri puutarhajättesäkki, joka täyttyykin hyvin nopeasti hautausmaan talkoissa ja ihmisten siistiessä rakkaidensa hautoja. Metallijätettä tulee erityisesti muovikuorien hautakenttilöiden metallisista kansista sekä rikkinäisistä lyhdyistä.

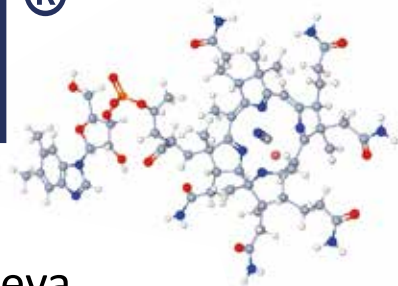
Muovikuoret hautakenttilät ovat valitettavasti sekajätettä niiden suurten steariinijäämien vuoksi. Jätteen vaihtoehto olisikin ostaa pelkkä kynttilä, jonka voi turvallisesti asettaa lyhdyn sisään.

Arjen valintoja

Entäs me ihmiset? Kulutustottumusten kautta pystymme vähentämään jätteen määrää ja se onkin ensimmäinen ja tärkein askel. Voimme miettiä, tarvitsemeko kaikkea oikeasti, voimmeko ostaa tarvitsemamme käytettynä, tai voimmeko korjata rikkinäisen uuden ostamisen sijaan. Kun tavara on tullut tiensä päähän, täytyy se kierrättää oikein.

HESYllä työntekijät kiinnittävät nykyään tarkasti huomiota siihen, että kahvin suodatinpussit menevät biojätteeseen, kauramaitopurkit kartonkiin, soijajogurttipurkin kannet metalliin ja eväiden muovipakkaukset muoviroskiin. Vaikka paperitöistä on siirrytty pääosin sähköisiin järjestelmiin, tulee meillä myös kierrätyspaperia, jolle sillekin on oma kierrätysastiansa. ■

COBALIN[®]



Veren kobalamiini- ja foolihappopitoisuuksia tukeva
B12- ja B9-vitamiinilisä koirille ja kissoille



FINNPHARMA

Puh 040 184 6006
toimisto@finnpharma.fi
www.finnpharma.fi

”JOKAISELLA ELÄIMELLÄ ON OIKEUS ELÄÄ”

Mikkeliläisen villieläinhoitolan perustaja Jarmo Lautamäki on huolehtinut hätään joutuneista luonnonvaraista eläimistä lapsesta asti. Lukemattomat pelastuskeikat sekä pitkät päivät ja yöt eläinhoitolassa palkittiin vastikään HESY ry:n Eläinsuojelun Topelius-palkinnolla.

TEKSTI | **Mari Aro**

KUVA PALKINNONJAOSTA | **Mari Aro**

MUUT KUVAT | **Elämäni eläimet ry/Minerva**



Jarmo Lautamäki

HELSINGIN ELÄINSUOJELUYHDISTYS HESY ry myönsi 148-vuotis-syntymäpäivänsä kunniaksi Eläinsuojelun Topelius -palkinnon luonnonvaraisia eläimiä auttavalle **Jarmo Lautamäelle**. Lautamäen luotsaama Jampan eläinhoitola on jo vuosia tarjonnut hoitoa avun tarpeessa oleville luonnoneläimille vapaaehtoisvoimin ja lahjoitusten avulla.

Eläinsuojelulaki velvoittaa jokaista auttamaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä. Viranomaisten osuus luonnonvaraisten eläinten auttamisessa rajoittuu kuitenkin lähinnä sellaisten eläinten siirtämiseen, joiden hätäkeskus arvioi voivan aiheuttaa ihmisille haittaa tai vaaraa. Suomessa on myös vain muutama virallinen eläinhoitola, joka tarjoaa hoitoa luonnonvarai-

sille eläimille. Hoidon tarpeessa olevien luonnoneläinten kiinniotto, kuljetus, hoito ja kuntoutus ovatkin Suomessa valtaosin vapaaehtoisten toimijoiden varassa.

HESYn hallitus totesi Eläinsuojelun Topelius -palkinnon perusteissaan Jampan eläinhoitola tekevän arvokasta ja merkittävää työtä auttaessaan luonnonvaraisia eläimiä, joiden auttajat ovat vähissä.

– Vaikka laki velvoittaa kaikki auttamaan luonnoneläimiä, niitä ei käytännössä auta oikein kukaan. Ihmiset haluavat usein ajatella kuuluisan ”jonkun muun” hoitavan asian. Jarmo Lautamäki on jo pari vuosikymmentä ollut tämä joku, ja hän on pyyteettömästi hoitanut ja kuntouttanut avun tarpeessa olevia luonnonvaraisia eläimiä omassa kodissaan. Hänen ansiostaan sadat eläimet ovat jääneet henkiin ja päässeet palaamaan kotiinsa: luontoon, sanoo

HESYn puheenjohtaja **Nina Immonen**.

Jampan eläinhoitola toimii Mikkelissä ja auttoi esimerkiksi vuonna 2020 yli 300:aa luonnonvaraista eläintä. Eläinten hoitotilat on rakennettu omakotitalon kellarikerrokseen, ja talon pihapiirissä on kolme suurta ulkotarhaa muun muassa loukkaantuneiden lintujen lentoharjoituksia varten. Hoitolassa tarjotaan hoivaa kaikille kokonsa puolesta tiloihin mahtuville eläimille lajiin katsomatta. Eläinhoitolalla on myös laaja yhteistyöverkosto, jonka avulla hoitopaikkoja järjestetään niillekin eläimille, joita ei omassa hoitolassa pystytä auttamaan. Eläimiä ei totuteta ihmisiin, vaan niiden seurassa ollaan ainoastaan hoitotyön välttämättä vaativa aika. Näin varmistetaan, että eläin voidaan sen kuntouduttua vapauttaa takaisin luontoon. ■



Mikkeliläinen Jarmo Lautamäki on tehnyt vapaaehtoistyötä luonnoneläinten hyväksi täysipäiväisesti jo lähes 20 vuotta. Lautamäen kotona toimiva eläinhoitola auttaa satoja avun tarpeessa olevia eläimiä vuosittain. Hoitolalla on myös vuorokauden ympäri toimiva päivystyspuhelin, joten apua hädässä olevalle luonnoneläimelle on aina saatavilla. Vaikka Lautamäen pääasiallinen toiminta-alue on Itä-Suomi, yhteistyöverkoston avustuksella eläimiä voidaan auttaa koko maan kattavasti. Hoitolatoiminnan tueksi perustettiin vuonna 2017 Elämäni Eläimet -yhdistys. Hoitolan toiminnan kustannuksia katetaan kannatusjäsenmaksuilla, kirpputorituotoilla ja lahjoituksilla.

Jampan eläinhoitolan ja Elämäni Eläimet ry:n sivusto:

<https://www.elamanielaimet.fi>

Facebook-sivu: <https://www.facebook.com/jampanelainhoitola>

HESYn puheenjohtaja Nina Immonen ojensi Eläinsuojelun Topelius -palkinnon Jarmo Lautamäelle HESYn 148-vuotissyntymäpäivän kunniaksi 26.11.2022.

HAASTATTELU

”Omalta osaltani haluan maksaa eläimille takaisin ihmisten aiheuttamia vahinkoja”
– haastateltavana luonnonvaraisten eläinten auttaja Jarmo Lautamäki

TEKSTI | Aino Haapala-Samuel & Jarmo Lautamäki

Onneksi olkoon palkinnosta, Jarmo! Ja suurkiitos uurastuksestasi luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin eteen. Sopiiko kysyä, miten sinusta tuli luonnoneläinten auttaja?

Kaikki alkoi oikeastaan alle 10 -vuotiaana, kun äitini kanssa irroittelin naapurin marjapensaiden suojaksi virittämästä kalaverkosta siilejä ja lintuja melkein päivittäin. Silloin ei ollut varsinaisia marjaverkkoja, vaan naapuri käytti kalaverkkoa, johon eläimet tarttuivat kiinni todella helposti.

Siitä sain kipinän luonnonvaraisten eläinten auttamiseen. Muutenkin vanhempani opettivat pienestä pitäen kun-

nioittamaan luontoa ja eläimiä. Joskus talvella lintulaudan vieras saattoi sairastua ja kuolla. Äitini kanssa sitten haudattiin pieni lintu kynnel silmässä.

Millaisia ovat haasteellisimmat tapaukset eläinhoitolassasi?

Petolinnut ovat olleet aina haasteellisia. Niiden hoidossa on käytettävä hyviä suojavälineitä.

Edelleenkin välillä yritän käsitellä esimerkiksi viirupöllöä ohuilla hanskoilla ja pöllö onnistuukin vapauttamaan jalkansa ja iskemään kyntensä hanskan läpi ja samalla kädenkin läpi. Se on todella kivuliasta. Pöllö ei päästä irti, vaan kynnet täytyy repiä irti ihosta.

Viimeksi näin kävi pari viikkoa sitten,

kun otin viirupöllön laatikosta vapautusta varten.

Myös aikuinen joutsen saa paljon vammoja aikaan, jos ei muista varoa sen vahvoja siipiä. Moni ajattelee, että joutsenen pitkä kaula ja nokka ovat vaarallisia, mutta se ei pidä paikkaansa. Siipiä pitää varoa.

Pari kertaa joutsen on tosin napannut nokallaan minulta hatun päästä! Mutta sen pahempaa vammaa eivät nokka ja kaula ole aiheuttaneet.

Millaiset tapaukset koet erityisen palkitseviksi?

Viime keväänä Sulkavalla oli Lohilahden sulassa sähkölankaan lentänyt laulujoutsen. Puoliso yritti saada sitä

mukaansa lentoon, mutta kipeä siipi esti lentämisen.

Pelastuslaitoksen kanssa saimme joutsenen soutamalla kiinni. Se vietti hoitolassamme Mikkelissä kaksi viikkoa. Antibioottikuuri ja kipulääke paransivat siivessä olevan vamman niin, että pystyimme palauttamaan joutsenen pyydystyspaikkaan.

Paikalliset kertoivat, että joutsenen puoliso oli etsinyt sitä joka päivä. Pariskunta tapasi jälleen toisensa ja ne lähtivät yhdessä matkaa jatkamaan. Tapaus oli todella palkitseva ja liikuttava.

Miten luonnoneläinten avustusverkostonne toimii? Kuinka kaukaa sinulta saa apua?

Toiminta-alueeni kattaa koko Itä-Suomen ulottuen myös Pohjois-Karjalaan ja Päijät-Hämeeseen. Viime aikoina olemme saaneet vapaaehtoisia myös Mikkelin ulkopuolelta auttamaan eläinten kuljetuksissa.

Vuonna 2022 eläinpelastusautomme mittariin tuli 27 550 km, eli todella paljon liikumme eri alueilla. Päivystän puhelimen äärellä käytännössä ympäri vuorokauden. Kaikki hälytykset eivät välttämättä johda eläimen hoitoon tuloon, vaan olen muun muassa siirtänyt vihaisia ukkometsoja pois asuinalueelta.

Vihaisia metsoja asuinalueelta? Kuulostaa aikamoiselta keikalta.

Eräs ukkometso piti vanhaa pariskuntaa ”vankina” Hartolassa. Metso päivysti navetan katolla ja aina kun talosta yritettiin tulla ulos, metso tuli ”soitimelle” ja hyökkäili tulijaa päin. Metso oli muun muassa hakannut nokallaan lommoja pariskunnan autoon. Otin metson kiinni ja siirsin sen kauemmaksi.

Kaikenlaisia tehtäviä tulee vastaan. Pelastuslaitos ja poliisi on myös soittanut minulle eläintehtävissä ja pyytänyt apua. Hoitolassamme hoidetaan kaikkia eläimiä.

Millainen suhde suomalaisilla mielestäsi on luonnoneläimiin?

Viime aikoina olen ilahtuneena huomannut, että suhde on parantunut. Useat ihmiset soittavat neuvoa kysyäkseen tai loukkaantuneesta eläimestä ilmoittaakseen.

Silti edelleen joitain tapauksia kommentoidaan, että antaa luonnon hoitaa. Se on vastenmielinen mielipide ihan senkin takia, että suurin osa villieläinten loukkaantumisista johtuu ihmisen toiminnasta.

Omalta osaltani haluan maksaa eläimille takaisin ihmisten aiheuttamia vahinkoja.

Millainen henkinen tai asenteellinen muutos ihmisissä pitäisi mielestäsi tapahtua, jotta käsitys luonnoneläimistä ja niiden arvostus olisivat enemmän kohdillaan?

Ihmisten pitäisi ymmärtää, että villieläimet tuntevat kipua ja ovat ajattelevia yksilöitä ihan niinkuin ihmisetkin. Ei ole olemassa mitään ”roskalintuja”, joksi jotkut esimerkiksi lokkeja nimittävät.

Jokaisella eläimellä on oma tarkoitus maapallolla, ja jokaisella on oikeus elää.

Pitäisi myös ymmärtää, että luonnon roskaaminen aiheuttaa ongelmia paitsi ihmisille ja luonnolle, myös eläimille. Viime kesänäkin sain monta hälytystä siimoihin tai muihin ansoihin jääneistä linnuista, siileistä ja oravista. Tupakan tumpin nieleminen voi tappaa siilin tai muunkin eläimen.

Millaisia virallisia muutoksia kaipaisit – tarvittaisiinko muutoksia lakiin?

Uusi ehdotus eläinsuojelulakiin ei tuonut kaipaamaani muutosta. Olisi ollut hyvä, että luonnonvaraisten eläinten hoitopaikat olisi rekisteröity. Pitäisin tärkeänä myös sitä, että kunnallisella eläinlääkärillä olisi velvollisuus antaa villieläimelle ensiapu, ja ohjata se sitten rekisteröityyn hoitopaikkaan jatkohoitoon. Nyt kunnallinen eläinlääkäri



Jotta luontoon palauttaminen onnistuisi, villieläinlaitosten toimilaiden ihmiskontaktit pidetään mahdollisimman vähäisinä. Kuvassa naakka.

yleensä suostuu vain lopettamaan villieläimen, vaikka sen saisi hoidolla kuntoon.

Miten tulee toimia, jos tapaa luonnossa loukkaantuneelta vaikuttavan villieläimen?

Silloin kannattaa ottaa yhteys paikalliseen eläinsuojeluyhdistykseen. Sieltä osataan ohjata puhelu alueella mahdollisesti olevalle villieläinohitajalle. Myös poliisiin voi olla yhteydessä, koska eläinsuojeluasiat kuuluvat myös poliisille.

Entä miten poikasten kanssa tulisi menetellä?

Yksinäiseltä ja hylätyltä näyttävä rusaikon poikanen ei yleensä ole hylätty, vaan se odottaa emoaan luottaen hajutomuuteensa ja suojaväriytykseensä. Emo käy syöttämässä poikaset yleensä öisin. Rusakko myös pyrkii synnyttämään poikasensa eri paikkoihin. Sillä se varmistaa, että petoeläimen löytäessä poikasen se ei tapa kaikkia poikasia.

Myöskään maastossa olevalla linnunpoikasella ei yleensä ole hätää, vaan

emot ruokkivat pesäpakoisia poikasia maastoon, jonne ne lähtevät lentokyvottomänä.

Jos poikanen on kuitenkin vaarallisessa paikassa, kannattaa jälleen olla yhteydessä eläinsuojeluyhdistykseen, jonka kautta saa neuvoja. Linnunpoikaset voi siirtää turvallisempaan paikkaan, kunhan lintuemo näkee, mihin poikainen siirretään. ■



Kaksinkertainen karkulainen eläinhoitolassa.

SEIKKAILUNHALUINEN SINIKETTU

Eräs epätyypillisempi potilas oli sinikettu, joka oli karannut turkistarhalla parinsadan kilometrin päästä, ja päätyi lopulta Mikkeliin erään päiväkodin terassille väsyneenä nukkumaan. Pyydystin ketun ja hoidin sen hyvään kuntoon hoitolassamme.

Sinikettu karkasi ulkotarhastamme, koska olin unohdannut pienen luukun auki tarhan yläreunaan, ja kettu huomasi sen. Luukku ei ollut suuri, mutta siitä kettu liivahti karkuun.

Olin todella surullinen ja itselleni vihainen. Sinikettu ei osaa metsästä ja tuli heti mieleen, että nälkäänhän se kuolee.

Seuraavana aamuna minulle soitti metsästäjä Kangasniemen suunnalta ja kertoi, että heillä on loukussa sinikettu! Kettu oli kävellyt karkuun yön aikana monta kymmentä kilometriä. Muut metsästäjät olisivat lopettaneet ketun, mutta yksi ehdotti, että soitetaan ensin Jampalle.

Kävin ketun hakemassa, ja maksoin metsästäjälle kiitokseksi siniketun nahkan arvon, 70 euroa.

Lopulta sinikettu sai loppuelämän hoitopaikan Kiteen eläinpuistosta. Siellä se sai myös sinikettukaverin.

Karvahattua ketusta ei tullut, eli kannattaa karata turkistarhalla!



Jampan elämään luonnoneläinten pelastajana voi tutustua tarkemmin kirjassa Elämäni Eläimet – Jampan villieläinohitola, joka ilmestyi 14.3.2023 (Minerva Kustannus).



Kotona Saulin ilme on pehmentynyt ja rentoutunut. Ohoh kullaista kotia!

KAATOPAIKAN KULLANMURU

TEKSTI JA SAULIN KUVA | Lotta Piippo

CHAPLININ KUVA | HESY

SAULI TULI perheenjäseneksemme etsittyään HESYllä noin vuoden verran omaa kotia. Saimme tietää, että Sauli (tuolloin vielä Chaplin) oli löydetty aikuisena kaatopaikalta ja toimitettu paikallisen eläinsuojan hoiviin, josta kulkeutunut sitten pääkaupunkiseudulle. Kodinetsijänä Sauli ei ehkä ollut monen ykköstoiveena, koska oli niin perinpohjaisen pelokas ja piilotteli turvapaikassaan kiipeilypuussa. Kävimme tapaamassa Saulia HESYllä muutaman kerran ennen muuttoa kotiin. Tuolloinkin Sauli myös pysyi visusti turvapaikassaan katsellen silmät huolesta pyöreinä ja valmiina litistymään tarvittaessa kiipeilypuun sisuksiin koko pienen (pyöreähkön) poikakissan voimilla.

Kotona Sauli sai aluksi oman huoneen, jossa aloittaa tutustumisen. Kaksi muuta kissaamme jatkoivat elämää muualla huoneistossa, jotta sopeutuminen olisi myös vanhoille asukeille stressittömämpää. Päivät kuluivat ja Sauli pysyi piilossa lähinnä kantokopassa, jossa oli saapunutkin. Istuin, juttelin, houkuttelin, annoin olla omassa rauhassa jättäen herkkuja ympäri huonetta, mutta tämä pelokas kyyristelijä

ei vaan ulos tullut, muutoin kuin lähinnä öisin viereiseen kissanvessaan ja kupeile. Mietin mielessäni, että tuleeko kissapolon elämästä kummoista, jos se rajoittuu kopassa pelkäämiseen. Se oli suurin huoleni.

Viikot kuluivat. Riemu oli suuri, kun huomasimme Saulin hyvin varovasti lähetevän öisin tutkimaan huonettaan ja lopulta asuntoa laajemmin. Plenikin edistys oli suuri ilonaihe. Kissakavereista sai toki myös turvaa ja rohkaisua.

Nyt Sauli on asunut kanssamme noin puoli vuotta ja olemus karkuun sääntävästä pelokkaasta piileskelijästä on muuttunut melkoisesti. Lempipaikka on olohuoneen iso nojatuoli. Kissakaverit ovat hyvä tuki ja turva, etenkin Pekka, jolta saa korvien ja silmien pesuapuja. Ihmissiä on Saulin mielestä syytä kuitenkin hieman varauksella tarkkailla ainakin, jos he liikehtivät nopeammin kuin olisi suotavaa. Sulkalelut ovat riemastuttavia ja niitä myös

kovassa käytössä kuluu. Silitykset ja leuanalusrapsutukset tekevät myös sopivissa tilanteissa kauppansa. Sauli myös höpöttelee muille kissoille hauska omalla äänellään ja on tullut jopa yhdessä kissakavereiden kanssa samaan sänkyyn meidän ihmisten kanssa nukkumaan. En epäile, etteikö kultainen Sauli vielä jonakin päivänä paina pientä päätään rauhallisesti ihmisen syliin. Siihen voi mennä aikaa, mutta sitä meillä on. ■

HESYllä Chaplinia huoletti kovasti.



RAKENTEILLA OLEVAN ELÄINSAIRAALA MEVETIN UUSIIN TILOIHIN AVATAAN KISSOILLE OMA SAIRAALA, JOLLE HAETAAN CAT FRIENDLY CLINIC -SERTIFIOINTI

Uudessa kissasairaalassa panostetaan siihen, että eläinlääkärikäynti stressaa kissaa aina mahdollisimman vähän. Tähän vaikuttavat sekä kissojen tarpeiden mukaan suunnitellut tilat että hoitohenkilökunnan osaava hoito. Sertifioinnin mukaisesti kissat saavat kokonaan koirista sekä muista eläimistä erilliset tilat ja henkilökunta lisäkoulutautuu erityisesti kissojen hoitamiseen ja käsittelyyn.

KISSASAIRAALALLE ON TARVETTA, sillä kissojen arvostus lemmikkeinä on kasvanut ja omistajat kaipaavat entistä laadukkaampaa hoitoa kissoilleen.

Kissasairaalan vastaava eläinlääkäri **Jutta Puomio** kertoo, että kaikki tilat ja toiminnot on suunniteltu kissojen etu edellä.

Uudessa kissasairaalassa vain sisäänkäyntiovi on sama, josta myös koirat kulkevat. Odotustilat, vastaanotto, tutkimushuoneet, sairaala- ja teho-osasto sekä heräämö ovat vain kissojen käytössä. Kissat eivät pääse näköyhteyteen koirien kanssa tai kuulee niiden ääniä muista tiloista. Myös hajut pidetään poissa kissasairaalan puolelta tilojen pienen ylipaineistuksen avulla.

”Käsittelyssä huomioidaan kaikki kissan aistit. Kissaklinikan käynnit suunnitellaan niin, että hoitohenkilökunta käsittelee yhden vuoron aikana vain kissapotilaita eikä käy hoitamassa välissä koiria. Tilat puhdistetaan potilaiden jälkeen, jotta hajut eivät sekoitu”, Puomio kertoo.

Hoitaminen suunnitellaan niin, että kissan kanssa tarvitsee siirtyä huoneesta toiseen mahdollisimman vähän. Tarvittavat välineet tuodaan tilaan jo etukäteen, jotta hoitotilanne on mahdollisimman rauhallinen. Lisäksi tiloissa käytetään rauhoittavia feromonihaihduttimia, jotka vähentävät kissojen stressitasoa.

Sairaalahoitoon jäävien kissojen tilat on suunniteltu niin, että kissat eivät pääse kontaktiin toistensa kanssa.

”Kissat saavat koiria enemmän infek-

tiivisiä sairauksia, minkä vuoksi on erityisen tärkeää, että ne eivät pääse keskenään nenäkontaktiin sairaalan tiloissa. Sairaalahoitoon jäävien kissojen häkit sijoitellaan niin, että kissat eivät saa edes katsekontaktia muihin kissoihin”, Puomio sanoo.

Kissasairaalan tilat ylittävät reilusti Cat Friendly Clinic -sertifioinnin minimivaatimukset

Eläinsairaala Mevetin tavoitteena on saada tiloille virallinen Cat Friendly Clinic -sertifiointi, joka kertoo siitä, että tiloissa on huomioitu kissojen tarpeet ja että työntekijät ovat koulutautuneet kissojen käsittelyyn ja hoitamiseen. Cat Friendly Clinic -sertifioinnin kriteerit määrittelee kansainvälinen kissalääketieteen järjestö International Society of Feline Medicine (ISFM).

Mevetin eläinlääkäreissä ja hoitajissa on jo nyt kissoihin perehtyneitä osajia. Puomio on itse suorittanut koulutuksen kissojen käyttäytymisestä.

Sertifikaatin mukaisesti kaikki muutkin työntekijät lisäkoulutautuvat kissojen hoitamiseen ja käsittelemiseen.

”Voimakkaasti niskasta kiinnipitämistä ja muita samankaltaisia pakottamiskiinnipitokeinoja vältetään kissojen hoitamisessa viimeiseen asti”, Puomio kertoo esimerkkinä hyvästä käsittelystä.

Erityisesti tilojen osalta kissasairaala tulee ylittämään kirkkaasti Cat Friendly Clinic -sertifioinnin vähimmäisvaatimukset.

”Häkkien suunnittelussa on huomioitu kissojen luontainen tarve päästä korkealle. Niissä tulee olemaan sen verran tilaa, että pystymme järjestämään hieman korkeamman kurkistelupaikan

sekä turvallisen piilopaikan kissapotiilaille. Häkkien tilavuuden ansiosta hiekkalaatikko ja juomakuppi saadaan erilleen”, Puomio kertoo.

Kissanomistajille halutaan tarjota entistä paremmin tietoa kissojen terveydestä, hyvinvoinnista ja yleisimmistä sairauksista, sillä usein kissojen kivun ja oireiden tunnistaminen on hyvin haastavaa.

Lisäksi itse käynnistä pyritään tekemään asiakkaalle ja kissalle mahdollisimman helppo.

”Me ohjeistamme siinä, millä tavalla kissa kannattaa tuoda klinikalle tai esimerkiksi kuinka nuoren kissan saa totutettua kuljetuslaatikkoon. Yritämme minimoida kissan stressin jo kotoa lähtemisestä alkaen”, Puomio sanoo.

Eläinsairaala Mevet

- Eläinsairaala Mevetin uudet tilat rakentuvat Stockmannin vanhaan pääkonttorirakennukseen Pitäjänmäkeen vain muutaman korttelin päähän nykyisestä sijainnista. Mevet on perustettu vuonna 1974 ja muuttaa nyt toisen keran.

- Tavoitteena on, että uudet tilat ja kissasairaala avataan kesällä 2023.

- Kissoilla on omat odotustilat, vastaanotto, tutkimushuoneet, sairaala- ja teho-osasto sekä heräämö. Tilat on suunniteltu kissojen tarpeiden mukaan. Koirien äänet ja hajut eivät pääse kissasairaalan puolelle. Myöskään kissat eivät pääse kontaktiin keskenään.

- Kaikki kissasairaalan työntekijät koulutautuvat kissojen hoitamiseen ja käsittelyyn. ■



Kissasairaalan vastaava eläinlääkäri Jutta Puomio (oik.), hoitaja Erika Österberg sekä Fia-kissa.

TEKSTI | Mevet KUVA | Ronja Määttä

Viilennys- vinkit KOIRALLE

Kesä, kärpäset ja kuumat ilmat! Kesän pikkuhiljaa taas lähestyessä on oivallinen hetki miettiä, kuinka voit parhaiten helpottaa nelijalkaisen ystäväsi vointia säiden lämmitessä.

TEKSTI | Mira Nukarinen KUVAT | Pixabay

Muhkeat turkit

Moni voi helposti sortua ajattelemaan, että kesän paahteesta kärsivät ainoastaan paksuturkkiset koirat. Koirat kestävät kuumuutta kuitenkin hyvin eri tavoin, niin rodusta kuin yksilöstäkin riippuen. Jos koirallasi on muhkea turkki, voi olla hyvä miettiä turkin ohentamista, joko itse tai ammattilaisen luona. Älä kuitenkaan leikkaa liikaa, sillä turkki myös suojelee koiran ihoa paahteelta ja hyönteisiltä.

Turkittomat

Myös monet ohutturkkiset ja etenkin täysin karvattomat koirat voivat kärsiä kuumasta, sillä auringon säteet pääsevät niiden iholle helpommin. Kuten ihmisellä, voi myös koiran iho kovalla paahteella palaa. Koirille on olemassa esimerkiksi suojaavia, viilentäviä takkeja, sekä erityisesti tassuväelle suunniteltuja aurinkorasvoja. Myös osa lasten aurinkorasvoista voi sopia koiralle, mutta tarkistathan rasvan sopivuuden eläinlääkäristä tai apteekin henkilökunnalta. Mikäli käytät aurinkorasvaa koirallesi, pidä huoli, ettei koira pääse nuolemaan rasvaa iholtaan.



Päivätorkut kannattaa ehdottomasti ottaa varjossa.

Ikäkin vaikuttaa

Huomioi, että pennut ja vanhat koirat vaativat kuumalla säällä erityishuomiota, sillä niiden lämmönsäätely ei toimi yhtä hyvin kuin terveellä, aikuisella koiralla. Pidä mielessä myös koirasi erityistarpeet, jotka saattavat herkemmin aiheuttaa tukalaa oloa helteellä. Näitä ovat esimerkiksi sydänvika, ylipaino sekä lyhytkuonoisuus. ■

Muistathan, että voit myös auttaa luonnon eläimiä kestämään hellettä ja maaston kuivumista – omalle pihalle tai mökkitontille voi asetella muutamia vesikippoja maahan. Näin esimerkiksi linnut ja siilit voivat käydä virkistäytymässä ja hörppäämässä vettä. Pidetään toisistamme huoli – niin isoista kuin pienistä!



Vesialtaasta on kuumalla kellillä monenlaista riemua.

JOS VAHINKO TAPAHTUU

Muistathan, että koira voi pahimmillaan jopa menehtyä lämpöhalvaukseen, ellei se saa tarvitsemaansa apua nopeasti. Jos epäilet lämpöhalvausta, muista ensiapuna nämä:

- Vie koira välittömästi viileämpään, kuten esimerkiksi varjoon tai sisälle.
- Koira viilennetään kastelemalla se kauttaaltaan viileällä vedellä. Kastele erityisesti ne kohdat, joissa iho on ohuimmillaan: mahan alunen, kinalot, nivuset ja korvaledet. Pään ja kaulan ympärille voi myös kietoa kylmiä märkiä pyyhkeitä.
HUOM! Älä käytä jääkylmää vettä koiran viilentämiseen, sillä se heikentää koiran kehon lämmönhaihdutusta.
- Jos koira on tajuissaan, tarjoa sille viileää vettä.
- Ota aina yhteys eläinlääkäriin. Esimerkiksi Evidensialla on maksuton eläinlääkäriin neuvontanumero (vain normaali puhelinmaksu), jossa asiantuntija voi kuvailun perusteella arvioida koiran tilaa ja neuvoa jatko-ohjeet.

VINKKILISTA

Tärkeintä koiran viilennyksessä on ennaltaehkäisy ja siitä huolehtiminen, että koiran oloa pyrkii helpottamaan jo ennen kuin mahdollinen oireilu alkaa. Tässä on listattuna top-10 viilennysvinkit ja muistilista koiran olon helpottamiseen:

1. Älä lenkitä koiraan päivän kuumimpina aikoina, vaan suosi aikaista aamua ja myöhäistä iltaa. Jos ulos on päästävää, vie koira lyhyesti tarpeilleen ja käykää pidemmällä kävelyllä vasta, kun sää on viilentynyt.
2. Pidä vesipullo aina mukana lenkillä. Koirille on hyvin saatavilla pieneen tilaan taiteltavia matkakuppeja, mutta myös pulloja, joissa korkin saa kätevästi taiteltua juoma-astiaksi.
3. Muista, että koira ei välttämättä osaa itse pitää huolta voinnistaan helteellä, eikä siis välttämättä itse hakeudu varjoon tai pysähdy lepäämään. Tarjoa tilaisuuksia viilentymiselle ja pidä huoli siitä, ettei koira ole liian kauan auringossa.
4. Koiran vatsaa, päätä, kinaloita, nivusia ja tassuja voi viilentää märällä, viileällä pyyhkeellä tai vedellä suihkuttelemalla. Myös tuulettimien paikkaa kannattaa mahdollisuuksien mukaan miettiä niin, että ilmavirta pääsee puhaltamaan myös koiran suosimille paikoille.
5. Tarjoa koiralle viilentävää syötävää – tässä voit hyödyntää esimerkiksi vanhoja jääpalamuotteja tai aktiivointileluja. Esim. märkäruokaa, laktoositonta jugurttia ja muuta koiran normaalistikin syömää ruokaa voi pakastaa, ja variaatioiden määrä on loputon. Herkullista, mutta myös hauskaa ja pitkäkestoista aktiivointia!
6. Älä koskaan jätä koiraan autoon valvomatta – älä edes pieneksi hetkeksi, sillä auton lämpötila nousee helteellä todella nopeasti, varjosta ja avonaisista ikkunoista huolimatta.
7. Vältä kuumalla asfaltilla kävelyä – tiesitkö, että helteellä asfaltti voi kuumentua jopa yli 50 asteeseen ja vahingoittaa koiran anturoita? Käytä tarvittaessa tasuvahaa, ja suosi nurmikkoisia reittejä.
8. Tutustu lemmikkiliikkeiden viilennystuotteiden valikoimaan – saatavilla on mm. viilennysmattoja ja -liivejä. Viilennysmaton voi sujauttaa koiran petiin tai laittaa vaikka lakanan sisälle, jolloin alustalla on mukavampi loikoilla.
9. Monet koirat nauttivat myös uimisesta ja veden läiskytystä. Koirille on myynnissä erilaisia uima-altaita ja suihkualustoja, mutta myös kotona olevia vateja ja ämpäreitä voi hyödyntää koiran iloksi. Jos aiot päästää koiran uimaan luonnonvesiin, selvitäthän etukäteen alueen sinilevätilan. Sinilevä voi pahimmillaan aiheuttaa koiralle myrkytyksen.
10. Varmista, että koira saa levätä tarpeeksi. Rankkoja treenejä tulisi välttää kuumimpina päivinä.



MAESTRO – SINNIKÄS SELVITYJÄ

Teinit polleina! Maestro HESYllä ystävänsä Mortin kanssa.

Musta Maestro löytyi mieron tieltä vain muutaman viikon ikäisenä, ypöksin ja täynnä väiveitä. Pitkä toipumis- ja lääkintäaika pitivät pikkukollin eristyksissä vielä pitkään, ja kissalle tärkeä sosiaalistuminen uhkasikin jäädä tapahtumatta.

TEKSTI | **Henna Heikkala**
KUVAT | **Mari Aro ja Feride Güler**

TIEN VARRESTA Siuntio-osta, heikkokuntoisena ja kylmettyneenä, löytyi yksinäinen kissanpoika. Noin neliviikkoisen pennun emoa ei löytynyt. Pennun äiti saattoi olla ulkoileva kotikissa, jonka omistaja ei ollut edes huomannut kissan olleen tiineenä – tai kenties jossain oli populaatioemo ja sisaruksiakin, joille oli käynyt köpelösti.

Koska pennulla ei ollut lajitoveria tai ihmistä opastamassa elämän ensi-askelilla, oli se aluksi hyvin ihmisarka. Mutta vain kolmessa päivässä, tukisyötämisen ja hyvän hoivan avulla, kesyyntyminen alkoi ja Maestrosi nimetty pikkukollin oli hoitajia vastassa vaativasti kiljuen.

Ulkoloisten kanssa Maestro joutui valitettavasti kärvistelemään tovin, sillä loislääkitystä ei voi antaa aivan pienille pennuille. Ennen kuin loiset oli hoi-

dettu pois, Maestro ei luonnollisesti-kaan voinut liittyä toisten kissojen seuraan, joten sen yksinäinen elo jatkui edelleen. Kahdeksanviikkoisena lääkitys pystyttiin aloittamaan, ja kun loisinfektio oli lopulta selätetty, Maestro muutti pentulan puolelle.

Maestro oli jo niin tottunut ihmisiin, että juoksi aina ensimmäisenä ovelle vastaan toivottamaan hoitajat tervetulleeksi, kun muut pennut tarkkailevat ensin kauempaa mitä tulijalla on mielessä. Maestro osoitti muille, että ihmiset ovat ihan kivoja – ja toiset pennut olivat puolestaan korvaamattoman tärkeitä kissamaisten tapojen opettamisessa yksikseen kasvaneelle Maestrolle.

Tavallisesti emo ja usein myös lauma sisarusia opettavat pennulle kaiken peseytymisestä leikkimiseen, mutta Maestrolla tällaisille opeille löytyi mahdollisuus vasta paljon vanhempana. Emon puutteen ja loistartuntakaran-



Tässä kuvassa sinisilmäinen orpopentu Maestro on vastikään saapunut HESYlle.

teenin jälkeen Maestro pääsi vihdoin remuamaan muiden teini-ikäisten lajitovereidensa kanssa, hieman myöhässä tavallisesta aikataulusta.

Toisten kissateinien avulla Maestro on oppinut erottamaan ei-toivotun ja sopivan käytöksen toisistaan ja saanut ennen kaikkea hyviä leikkitovereita. Kun Maestro höykyttää kavereitaan liian paljon, kertovat toiset pennut heti, että leikki menee liian rajuksi. Toisten kissojen avulla Maestro oppii myös miten

ihmisten kanssa käyttäytyään, sillä opit höykytyksen rajoista kantavat kaikkien kanssakäymiseen.

Tätä kirjoittaessa Maestro on käytännössä jo melkein aikuinen kissa, ja se on päässyt omaan kotiin odottamaan kast-raatioleikkausta. Leikkaus oli tarkoitus tehdä ennen sijoittamista, mutta poikaa ei pystyttykään leikkaamaan alkuperäisen suunnitelman mukaan pienten flunssaoireiden takia. Niin kuin ihmisillä, myös kissoilla on hyvin yksilöllistä mistä flunssa johtuu. Kissoillakin oireet voivat olla niin vähäisiä, että lääkitystä ei kannata aloittaa vaan flunssan hoidoksi riittää tukihoido. Ja hoitoa Maestrolle on tiedossa jatkuvasti uudessa rakastavassa kodissa!

Koettelemuksista huolimatta Maestrosta on kasvanut reipas ja potra kissa, joka rakastaa kaikenlaisia leluja ja kaikenlaista (ja kaikkien muidenkin) ruokaa. Kaikki lapsista aikuisiin ja muihin eläimiin ovat Maestron silmissä

tervetulleita, ja usein se ottaakin johtajan aseman seurassa kuin seurassa. Tästä se on saanut nimensäkin: kuten kapellimestari, Maestro johtaa orkesteria oman päänsä mukaan ja muut seuratkoon perässä! Uudessa kodissa

on onneksi useampikin kissakaveri, ja Maestrolla on jatkossakin eläimellistä seuraa. Maestron kaltainen aktiivinen nuori kissa sai myös aktiivisen omistajan, joka ehtii ja jaksaa jatkaa kissapojan kouluttamista. ■

- Emon ja sisarusten seura on poikasen sosiaaliselle kehitykselle ensiarvoisen tärkeää. Emolta pentu oppii esimerkiksi peittämään jätöksensä ja peseytymään. Yhteiset leikit ja tutkimusmatkat ympäristöön sisarusten kanssa kehittävät pennun itseluottamusta ja rohkeutta.
- Toisten kissojen seurassa kissa oppii myös voimankäytön rajat. Jos puree liian kovaa, sisarus kiljahtaa. Jos emoa tulee höykytettyä liikaa, emo poistuu paikalta. Näin kissa oppii, mikä on sopivaa käytöstä.
- Liian varhain perheestään erotettu tai vajavaisesti pentuaikana sosiaalistunut kissa voi olla pelokas ja epävarma ja/tai hyökkäävä ja raju.
- Kissojen luovutusikä on 14 viikkoa. Anna kissalle rauha kasvaa kissaksi – älä ota liian nuorta pentua!

TEKSTI | **Mari Aro**



Koko perheen suosikkikohde



MARETARIUM

- suomalaisten kalojen luonnonmukainen akvaario

Näe taimen, turpa, törö ... ja 50 muuta lajia.

• Kalojen ruokintaa päivittäin klo 15.

• Tee oma sitoumuksesi monimuotoisemman vesiluonnon puolesta.

• Ryhmien opastusvaraukset
info@maretarium.fi tai 040 3110 330.

• Avoimna joka päivä:
ma 10-17, ti 12-19, ke-su 10-17.

• Liput 16,00/ 12,50/ 9€, verkkokaupasta vähän edullisemmin.

Tervetuloa oppimaan ja viihtymään!



Pihalla sähköautojen latauspisteitä.



Sapokankatu 2, Kotka www.maretarium.fi



Sydänystävät Laikku ja Roosa

Kodittomien koirien kodiksi

TEKSTI JA KUVAT | Riitta Granfelt

Iines

HESYN KOIRAKUMMINA, suomenajokoira muistuttavan **Iineksen** kuvaa katsellessa ja tarinaa lukiessa olin ajatellut ”jos joku koira joskus, niin tämä.” Olin tutustunut kodittomiin koiriin kummitoiminannan kautta, mutta allergian takia lähes luopunut toivosta saada oma koira. HESYN silloisen koiratalon eläintenhoitaja kuitenkin rohkaisti hakeutumaan uudelleen allergiatesteihin. Onnekseni löysin ymmärtäväisen lääkärin, jonka näkemyksen mukaan koiran psykologiset vaikutukset ovat niin hyvät, ettei allergia itsestään selvästi sulje ovea koiralta.

Vuoden 2006 marraskuussa unelmani toteutui, kun Iines muutti kotiimme. Koiraosaamisemme oli vaatimattomalla tasolla, mutta HESYN eläintenhoitajalta saimme paljon tukea ja opastusta. Erittäin tärkeitä olivat hänen arvostavat ja rohkaisevat sanansa epävarmuuden hetkinä: *Sinä olet oikea ihminen Iinekselle, näkeehän sen.*

Viisivuotias Iines oli jo kertaalleen aiemmin saanut HESYN kautta oman

”Iines ja Laikku loivat pohjan elämäntavallemme, johon rescue-koirat erottamattomasti kuuluvat.”

kodin, mutta palautunut melko pian takaisin yhdistykselle. Alun perin Iines oli löytynyt metsästä paukkupakkasilla puuhun kytkettynä. Ellei paikalle sattumalta osunut lenkkeilijä olisi auttanut ohutturkkista koira, Iines olisi kuollut kylmyyteen.

Kukaan ei tiedä, mitä kaikkea Iines oli joutunut elämänsä aikana kokemaan. Miehiin kohdistuvasta pelosta Iines ei koskaan päässyt ja suhtautui aluksi hyvin epäluuloisesti mieheeni. Vähitellen keskinäinen luottamus rakentui ja sen myötä Iines juoksi aina iloisissaan vastaanottamaan työstä kotiin palavaa isäntäänsä. Vaikka monet ihmiset pelottivat, Iines sai useita koiraystäviä ja pari uroskoira oli viehättävään tyttöön kertakaikkisen ihastuneita. Koirastamme tuli naapuriperheen pienten poikien rakas ystävä ja kiinnostuksen kohde. Kotona toiveena oli: ”otetaan meillekin oma Iines”.

Iines oli jokaisen päivämme ilo vuoden 2011 toukokuuhun asti. Kauniina kevätpäivänä eläinlääkäriaseman pihalla tehtiin päätös rakkaan ystävämmme elä-

män lopettamisesta. Äkillisesti Iineksen voimat vienynt sairaus oli tuskallinen ja ennusteeltaan huono. Lempeä Iines oli paras mahdollinen aloittelevan koiranomistajan opettaja ja viimeiseen sydämenlyöntiinsä asti uskollinen ystävä.



Laikku ja emäntä kävelyllä.

Herkän lines-koiran myötä kodistamme oli tullut kodittomien koirien koti.

Laikku

Täällä olisi koira, joka sopisi kauhean hyvin teille.

Koti ilman koiraa tuntui tyhjältä ja kävelylenkit vailla hihnua surullisilta. HESYn kotia etsivien koirien sivulta löysin pian Iineksen kuoleman jälkeen koiran, josta kiinnostuin. Viisas eläintenhoitaja osasi kuitenkin ehdottaa erästä toista koira. Tämä kuusivuotias uroskoira oli palautunut HESYlle aiemasta kodista ja odottanut uutta kotia jo puoli vuotta, vailla kyselyitä kotiehdokailta. Alun perin koira nimeltään **Laikku** oli korjattu nuorena koirana talteen baarin edestä. Ei ihme, että hylkäämiskokemusten seurauksena tämä äärimmäisen ihmisystävällinen koira oli saanut taakakseen vaikean eroahdistuksen.

Karhukoira muistuttava Laikku asui luonamme melkein yhdeksän vuotta. Varmaan Laikussa oli myös paimenkoiraa, koska lauman koossa pysyminen oli sille niin tärkeää. Musta silkkinen turkki valkoisella mahanalustalla ja kaunis katse ovat jääneet Laikun olemuksesta erityisesti mieleen. Rakenteeltaan Laikku oli hennempi ja pienempi kuin karhukoirauros.

Laikku suhtautui ystävällisesti muihin koiriin, mutta erityisesti isokokoisten urosten kohtaamisessa oli haasteita. Laikun epävarmuus purkautui remmirähinänä ja tempomisena ohituksissa. Iineksen kanssa emme olleet tätä ongelmaa kohdanneet, mutta jälleen saimme apua HESYn eläintenhoitajalta. Ohituskurssillekin Laikku osallistui, ryhmän vanhimpana, mutta innokkaana opiskelijana.

Erityisen mielellään Laikku lähti kävelyretkelle kotimme lähellä sijaitsevaan kerrostalolähiöön. Yksi mieleen painuneista hetkistä oli Laikun ja kapakan edessä tupakalla seisovan naisen keskustelu. Nainen kysyi Laikulta: ”Haluaisitko kertoa jotakin? Onko sinulla hyvä olla?” Tässä pienessä kohtaamisessa välittyi erityinen lämmin tunnelma. Eräällä päivälentämme tapasimme yksikseen penkillä istuvan vanhan miehen, joka kutsui Laikkua luokseen. Ystävälliseen tapansa Laikku kiiruhti iso häntä heiluen iloisesti tervehtimään. ”Se tykkää minusta”, mies sanoi ilahuneena.

Laikusta oli monelle ihmiselle iloa, mutta Viipurin koiratarhalta kotiimme muuttaneelle aralle **Roosa**-koiralle Laikku oli korvaamaton mentori. Laikun opastuksella kadulta pelastettu Roosa rohkaistui ja oppi kotikoiran taidot. Kenestäkään toisesta ei ole tullut Roosalle Laikun veroista ystävää. Sosiaalisena luonteena Laikku iloitsi suuresti koirakaverin saamisesta ja eroahdistuskin helpottui Roosaa saapumisen myötä.

15-vuotiaana Laikku jouduttiin lopettamaan tuskaa aiheuttavien kipujen takia. Päätös oli vaikea, koska selvää sairautta ei ollut, mutta Laikun iloisuus oli vähitellen hiipunut. Helmikuksena lauantaan pihallamme paloi kynttilä rakkaan koiramme muistoksi ja seuraavana aamuna Laikun lyhty oli sammunut.

Nämä kaksi HESYltä kotiimme muuttanutta hienoa koira loivat pohjan elämäntalvallemme, johon rescue-koirat erottamattomasti kuuluvat. Tällä hetkellä kodissamme asuu kolme Viipurin koirat ry:n kautta tullutta koira, **Roosa**, **Soila** ja **Maroussia**. Kaikkien koiriemme käytöksessä on tavalla tai toisella näkynyt ihmisen heihin kohdistama julmuus tai vastuuttomuus ja vaikeiden olosuhteiden aiheuttamat traumat.

Mahdollisuus adoptoida oma koira luotettavalta järjestöltä on ollut meille valtavan suuri onni. Kaikki viisi koira ovat



Kesätunnelmia.

omalla persoonallisella tavallaan rikastuttaneet elämäämme. Kaikkein suurin kiitos kuuluu tuolle HESYn eläintenhoitajalle, jonka ansiosta kodittomat koirat alun perin astelivat kotimme ovesta sisään ja jäivät meille asumaan. ■

NIVELONGELMIIN
ja KOVAAN
RASITUKSEEN

JÄKKE®

KOTIMAISET
LISÄRAVINTEET KOIRILLE
ja KISSOILLE

Nivelet ja jänteet
ovat jatkuvassa
rasituksessa -
varsinkin
aktiivikoirilla.
Myös vanhenevat
koirat ja kissat
tarvitsevat
nivelilleen tukea.

MARKKINOIDEN
PARHAAT
PITOISUUDET -
EI
TÄYTEAINEITA!

Jälleenmyyjiltä ja
verkkokaupasta
jakke-lisaravinteet.fi
Puh. 040 738 4198

EI MIKÄÄN KANANAIVO

Kiekuuko sinunkin naapurissasi kesällä kukko? Ei mikään ihme, sillä juuri kanat ovat kasvattaneet suosiotaan lemmikkeinä jopa kaupunkialueilla. Hetken mielijohteesta kanoja ei tule ottaa, sillä ne ovat mainettaan älykkäämpiä ja tarvitsevat niin virikkeitä kuin lajinmukaista hoitoakin.

TEKSTI | Satu Laine
KUVAT | Pixabay

SUOMESSA ON NOIN neljä miljoonaa kanaa. Suuri osa näistä kanoista elää siipikarjatilolla, mutta kanoja löytyy myös monista tavallisista kotitalouksista. Suomalainen kuluttaa noin 12 kiloa eli noin 208 kananmunaa vuodessa, joten ei ole ihmeäkään, että kanoja halutaan ihan omaksi asti.

Keski-Suomessa sijaitsevan lintutila Siltajoen Sirkuksen yrittäjä **Marianne Hautsalo** epäilee, että koronapandemialla on saattanut olla vaikutusta kanaharrastuksen suosion kasvuun. Yhä useampi haluaa olla mahdollisimman omavarainen. – Koronan aikaan on oltu ehkä enemmän kotona, mikä on saanut monet toteuttamaan haaveensa omasta kanalasta, Hautsalo kommentoi.

Suosiota ovat kasvattaneet erityisesti kesäkanat. Ne ovat nimensä mukaisesti

kanoja, jotka otetaan talouteen kesän ajaksi, useimmiten toukokuusta syyskuuhun. Kanat eivät selviä Suomen talvessa ilman lämmitettyä tilaa, jota harvalla on etenkin taajama-alueella mahdollisuutta tarjota.

Ensivilkaisulla kana saattaa vaikuttaa helpolta ja huolettomalta lemmikiltä. Olisikin tärkeää muistaa, että kanalla on yhtä lailla tarve lajityypilliseen käyttäytymiseen kuin millä tahansa eläimellä. Tämä mahdollisuus täytyy pystyä tarjoamaan, minkä lisäksi kanalan pitämiseen liittyy useita säädöksiä ja eläinsuojelulaissa mainittuja pykäläitä.

Lainsäädännön kiemurat

Mikäli suunnittelet, että tuosta noin vain otat kanan kesäksi ja kaikki on sillä selvä, olet väärässä. Lain näkökulmasta sillä ei ole väliä, kuinka monta kanaa omistat – siipikarjan pitäjäksi

on silti rekisteröidyttävä oman kunnan maaseututoimeen, maaseutuelinkeinoviranomaiselle tai maaseutuslaitteille. Rekisteröitymisen voi nykyään tehdä sähköisesti.

Kanojen pitopaikka on myös rekisteröitävä, vaikka kanat olisivat siellä vain kesän. Pitopaikan toimijalla on tietojen kirjaamis- ja säilyttämisvelvollisuus, josta käy ilmi esimerkiksi taloudessa asustavien eläinten laji ja mahdolliset sairastapaukset. Tarttuvan eläintaudin epäilystä on valmistauduttava ilmoittamaan välittömästi kunnaneläinlääkärille ja tarvittaessa on pysyttävä toimittamaan näyte sairaasta eläimestä.

Kesäkanalan pitäjä on eläinsuojelulain puitteissa velvollinen lopettamaan eläimen, mikäli se on vakavasti loukkaantunut tai parantumattomasti sairas. Toimenpide ei ole helppo, eikä kokemattoman henkilön pitä siihen yksin ryhtyä.



Silkkikana eli silkki. Rodulla on pehmeä ja karvamainen sulkapeite.

Kesäkanojen pitäjä ei välttämättä joudu tällaiseen tilanteeseen, mutta sen mahdollisuus on pidettävä silti mielessä, kun kanojen ottamista harkitsee. Mikäli kokee yhtään epävarmuutta lopetustilanteeseen liittyen, eikä esimerkiksi metsästäjän tai kokeneen kananhoitaja apua ole saatavilla, on eläinlääkäriin parasta lopettaa kana.

Kanamainen käytös

Lajityypillinen käyttäytyminen tarkoittaa niitä asioita, joita kukin eläin luonnossa eläessään tekisi. Ihmiset eivät aina eläintä ottaessaan ole selvittäneet, millä tavalla kyseinen eläin käyttäytyy ja tästä saattaa syntyä ongelmia myöhemmin. Eläimen käytöstä ei tällöin ymmärretä, sille ei tarjota tarpeeksi sopivia virikkeitä

tai eläintä yritetään saada tekemään asioita, jotka ovat vastoin sen luontoa.

Kanat ovat parvieläimiä, mikä tarkoittaa sitä, että niitä on ehdottomasti oltava useampi kuin yksi. Minimikoko parvelle on kolme yksilöä. Kukkoa ei munantuotantoon tarvita, mutta se toimii kanojen järjestysmiehenä ja suojelejana. Kanat voivat paremmin ja kokevat olonsa turvallisiksi, kun kukko pitää niistä huolta.

Hautsalo kertoo, että mikäli kukkoa ei ole, alkaa joku kanoista luultavasti käyttäytyä kukkomaisesti. Kanat vain tuppaaavat usein olemaan huonoja kukkoja. Ne eivät puutu toisten kanojen välisiin kinoisihin tai nuorten kanojen kiusaamiseen yhtä hanakasti kuin kukot. Lisäksi kukon roolin ottava kana

lopettaa yleensä myös muninnan. Hän suosittelee, että parveen otettaisiin vähintään yksi kukko.

Kesäkanalaa suunniteltaessa on siis varauduttava useamman eläimen majoittamiseen ja ylläpitoon. Eläinsuojelulainsäädännössä on määritelty, millaisissa tiloissa kanoja voi pitää ja millä tavalla niistä pidetään huolta. Mikä tahansa häkki tai koppi ei kelpaa, sillä asumuksen on oltava tarpeeksi vankka suojatakseen kanoja muilta pihapiirissä liikkuvilta eläimiltä. Vanhasta vajasta tai leikkimökistä voi sen sijaan tuunata kanoille sopivan suojan.

Kanojen pitopaikan tulee olla riittävän tilava, suojaisa, valoisa ja sen puhtaudesta tulee huolehtia hyvin. Kanan lajinmukaiset käyttäytymistarpeet on

YKSI *onnellinen* **ELÄMÄ RIITTÄÄ**

kissapuu

VALMISTETTU SUOMESSA
KISSASI ELINIÄKSI.
KISSAPUU.COM





Kana poikasineen. Innokkaat kanat hoitavat mielellään muitakin kuin vain omia tipujaan.

otettava huomioon. Ulkoilupaikan on oltava riittävän tilava kanojen lukumäärään nähden. Kanat voivat ulkoilla vapaana, mikäli piha-alue on niille turvallinen, eivätkä ne pääse karkaamaan esimerkiksi tielle.

Kanat ovat tapauskollisia ja rakastavat rutiineja, kaikki uusi puolestaan epäilyttää niitä. Jotta kanojen hoitaminen olisi mahdollisimman helppoa, kannattaa kesäkanatkin totuttaa käsittelyyn ja tiettyihin asioihin, kuten ruokintatapahtumaan.

Kanaparvessa vallitsee hierarkia eli arvojärjestys. Usein arvojärjestys muotoutuu itsestään, mutta ihmisen on hyvä seurata tilannetta ja varauduttava tilanteeseen, jossa kaikki kanat eivät tulekaan toimeen keskenään ja ne on erotettava toisistaan. Kesäkanailijalle tämä saattaa tuottaa haasteita, mikäli kanojen keskinäisiin kahnauksiin ei ole osattu varautua etukäteen.

Sosiaalisten tarpeiden lisäksi kanalla on muitakin käyttäytymistapoja, joita niiden täytyy pystyä noudattamaan. Ne esimerkiksi haluavat vetäytyä pesään munimaan, orsille nukkumaan ja kuoputella maata. Kanat ovat aktiivisia eläimiä ja ne tylsistyvät helposti, ellei niillä

ole tarpeeksi tekemistä. Tylsistyminen voi johtaa toisen kanan kiusaamiseen, sulkien nokkimiseen, munien rikkomiseen tai jopa kannibalismiin.

Kanojen ruokinta ja hoito

Kuten muutkin eläimet, kanat tarvitsevat hyvälaatuista ja niiden ruuansulatukselle sopivaa ruokaa. Ne ovat kaikkiruokaisia ja niille maistuu niin kasvi- kuin eläinperäinenkin ravinto. Kanoille onkin hyvä tarjota molempia. Lisäneuvoja ja opastusta kanan hoitoon liittyen kannattaa aina pyytää kanojen kasvattajalta. Hyvä kasvattaja tuntee eläimet ja osaa auttaa, jos uudella kananomistajalla menee sormi suuhun.

Viljapohjainen rehu on kanojen pääravinto, jota täydennetään esimerkiksi raejuustolla tai piimällä. Tavallinen maito aiheuttaa kanalle ripulia, joten sille tarjottujen maitotuotteiden on oltava hapatettuja. Myös kalkkia on oltava tarjolla, jottei kana ala kärsiä kalkinpuutteesta. Se menettää kalkkia jokaisen munimansa munan yhteydessä.

Kanoille tulee tarjota säännöllisesti myös soraa. Kanoilla on nimittäin kolme mahaa, joista viimeinen on nimeltään lihasmaha eli kivipiira: se

hioo karkean ravinnon hienommaksi pienten kivien ja soran avulla. Kanalla ei ole hampaita, joten sora toimittaa niiden virkaa. Vettä on oltava tarjolla koko ajan, sillä kanat käyttävät vettä huuhtokseen ruuan alas.

Kanoja voi ja kannattaa kesyttää, sillä niiden hoitotoimenpiteistä tulee näin huomattavasti helpompia toteuttaa. Omiin kesäkanoihin kannattaa aluksi tutustua rauhassa ja seurata niiden käyttäytymistä. Kanat tottuvat ihmisen läsnäoloon ja omistaja puolestaan pystyy myöhemmin huomaamaan mahdollisen poikkeavan, sairautteen viittaavan käytöksen.

Useiden kanalanpitäjien mielestä eläimestä huolehtiminen ja sen kanssa touhuileminen on koko harrastuksen parasta antia. Kanan, kuten minkä tahansa lemmikin, kesyyntymisen täytyy tapahtua sen omilla ehdoilla. Saaliseläimen, kuten kanan, luottamuksen ansaitseminen on erityisen palkitsevaa. Ensisijaisesti eläimen kesyys palvelee kuitenkin eläintä itseään, kun sen ei tarvitse jatkuvasti pelätä ja paeta hoitavaa ihmistä.

Kanan käsittely tapahtuu rauhallisina, varmoin ottein. Se ei saa päästä pyris-

telemään ja näin loukkaamaan itseään. Kanat oppivat nopeasti ja oppimista voi tukea tarjoamalla niille herkkuja palkinnoksi toivotusta käytöksestä. – Ihmisillä on jonkin verran ennakkoluuloja kanoja kohtaa, onhan meillä esimerkiksi sanonta ”tyhmä kuin kana”, Hautsalo sanoo. Kanat eivät kuitenkaan ole tyhmiä, vaan oppivat nopeasti. Se on niille saaliseläimenä elinehto.

Talvi tulee, oletko valmis?

Talvi tekee tuloaan ja sää alkaa viiletä. On aika luopua kanoista – mutta miten? Kesäkanojen jatkosijoituksesta tulee aina päättää ennen, kuin kanat ovat tulleet kesäkanalaan. Palautuvatko ne kasvattajalle, menevätkö tutulle vai mahdollisesti pataan?

Käytäntö on, että vuokrakanat menevät pääsääntöisesti talveksi takaisin kasvattajalle. Seuraavana kesänä voit mahdollisesti saada samat kanat jälleen kesäsi ilahduttamaan. Muussa tapauksessa on kesäkanalaisen joko tehtävä kanalasta talviasuttava, etsittävä kanoille uusi koti tai teurastettava ne ruuaksi.

Riskinä on, että kesäkanaharrastaja ei ole tullut ottaneeksi huo-

mioon kanojen jatkosijoitusta. Kanojen hylkääminen luontoon saattaa kuulostaa helpolta ja vaivattomalta vaihtoehdolta verrattuna siihen, että niille pitäisi etsiä uusi, asiantunteva koti. Saati sitten, että ne pitäisi itse tappaa. Useat kanankasvattajat ja pitkän linjan harrastajat pelkäävät, että kanoja aletaan harrastuksen suosion kasvun myötä hylätä kuten kissoja.

Kanoja ja etenkin kukkoja on hylätty Suomessa jo ennen, kuin harrastekanaloiden suosio räjähti käsiin. Pirkanmaan eläinsuojeluyhdistyksellä (Pesu ry) oli hoteissaan viisi kanaa ja viisi kukkoa vuonna 2016. Ne olivat yhdistyksen ensimmäiset kana-asukit.

Kolme kukkoa päätyi poliisin kyytiin ja sitä kautta Päijät-Hämeen eläinsuojeluyhdistykselle Nastolassa vuonna 2018. Tällöin epäiltiin, että joku on mahdollisesti yrittänyt hankkiutua kesäkukoista eroon hylkäämällä ne tienposkeen.

Kesän 2020 tullessa päätökseen, löytyi Jämsästä huonokuntoinen kana poukkoilemasta keskeltä tietä. Lähistöllä oli kaksi muovipussia, joista toisesta kana oli selvästi taistellut tiensä ulos. Toisesta pussista löytyi kuollut kukko, joka oli kuitenkin pussiin laitetta-

essa ollut elossa. Kanaa ei voinut hoitaa kuntoon, joten se lopetettiin. Ei ole tiedossa, kuka hylkäsi kanapariskunnan oman onnensa nojaan.

Hautsalo on sitä mieltä, että parhaiten ilmiötä ennaltaehkäistään lisäämällä ihmisten tietoisuutta sekä kannustamalla kanaharrastajia verkostoitumaan. – Suomessa on kaikessa nähtävissä se itse pärjäämisen kulttuuri ja apua ei pyydetä helposti, hän sanoo.

Tämä pahimmillaan aiheuttaa sen, että vaikeassa elämäntilanteessa oleva kananomistaja ei uskalla pyytää apua muilta harrastajilta ja kanat joutuvat huonolle hoidolle, kun omistaja ei syystä tai toisesta kykene pitämään niistä huolta.

Kanoihin voi soveltaa samoja ohjeita, joita minkä tahansa muunkin eläimen ottamista harkitsevan tulisi noudattaa. Tutustu lajiin ja sen ominaisuuksiin jo etukäteen. Selvitä, millaisia olosuhteita ja hoitoa eläin tarvitsee voidakseen hyvin. Kun perusasiat ovat kunnossa, kanoilla on hyvä olla ja niistä saa viihdyttävää lemmikkejä, joiden puuhastelua on mukava seurata. ■



Kukko toimii kanojen järjestysmiehenä ja suojelijana.

Keltaista näkyvissä

Keltainen nauha koiran hihnassa on tapa kertoa muille, että koirakko toivoo tilaa ja omaa rauhaa. Yleisestä ennakkoluulosta poiketen nauha ei automaattisesti tarkoita sitä, että koira olisi aggressiivinen tai vaarallinen.



TEKSTI | Satu Laine KUVA | Anna Tuukkanen

KELTAINEN NAUHA TAI RUSETTI koiran valjaissa, pannassa tai hihnassa kertoo, että koira tarvitsee syystä tai toisesta tilaa. Nauhalla ilmaistaan, että koira ei juuri nyt voi olla lähellä toisia koiria. Ilman omistajan lupaa ei vieraan ihmisenkään ole syytä lähestyä, vaikka toki koiran tervehtimiseen tulee joka tapauksessa aina kysyä omistajan lupaa.

Nauhaa voidaan käyttää tilapäisesti tai jatkuvasti. Syitä nauhan käyttöön on monia. Koira on ehkä koulutusvaiheessa tai sillä on huonoja kokemuksia toisten koirien kanssa. Keltaista nauhaa käyttävä koira saattaa olla pelokas tai sillä voi olla esimerkiksi jokin tarttuva tauti,

jonka vuoksi kontaktia muiden koirien kanssa ei suositella.

Kansainvälinen keltainen

Idea keltaisen nauhan käytöstä tulee Kanadasta ja on koirankouluttaja **Tara Palardyn** keksintö. Nauhan käyttötarkoitus on kansainvälinen, joten keltaista nauhaa käyttävä koira tunnustetaan missä päin maailmaa tahansa.

Nauha itsessään voi olla tehty lähes mistä tahansa materiaalista. Se voi olla itse tehty ja tuunattu vaikka muovikas-sin siivusta. Tärkeintä on, että väri on keltainen. Koska nauhalle ei ole määritetty standardeja, kenellä vain on mahdollisuus ottaa se tarvittaessa käyttöönsä.

Lisää tietoisuutta tarvitaan

Keltaisen nauhan tarkoitus on suomalaisille edelleen melko tuntematon. Koirankouluttaja **Johanna Vihermaa** kertoo, että sen käyttöön suhtaudutaan epäluuloisesti. Pelätään leimaamista ja sitä, että ihmiset alkavat epäillä, ettei ole osannut kouluttaa koiraasi.

– Osa ihmisistä tietää nauhan merkityksen, mutta vääntää siitä tarkoituksella negatiivisen. Siksi mainostan tätä (keltaista nauhaa) nykyään koulutustilan tarpeena, koska se antaa todenmukaisemman kuvan siitä, Vihermaa kertoo.

Aiempina vuosina Vihermaa on kampanjoinut aktiivisesti keltaisen nauhan puolesta. Aluksi hän jakoi tietoa lähialueensa asukkaille, myöhemmin mukaan

tulivat esimerkiksi Facebook-ryhmä ja verkkosivut. Tällä hetkellä kampanjaa pyritään edistämään sen verran, kun se Vihermaan resurssien ja aikarajojen puitteissa on mahdollista.

Keltaisesta nauhasta ja sen käytöstä Vihermaa kertoo koirankoulutuskursseilla. Ulkokoulutuksen aikana ryhmän koirat käyttävät keltaista nauhaa osoittamaan, että ne ovat koulutuksessa. Omistajat päättävät itse, jatkavatko nauhan käyttöä kurssin loputtua.

Keltaisen nauhan kanssa ulkoilevan koiran kohtaamisesta ei ole syytä tehdä isoa numeroa. Kohtelias ohitus pienen matkan päästä riittää. Kunnioita keltaista nauhaa pitävän koirakon toivetta siitä, että heitä ei tulla tervehtimään.

Tietoisuus nauhasta on hieman lisääntynyt, mutta ei toivotulla tavalla. Mikään isompi taho ei virallisesti kampanjoi keltaisesta nauhasta valtakunnallisesti niin, että tieto saavuttaisi suuren joukon myös niitä ihmisiä, joilla ei tällä hetkellä ole koiraa.

Keltaisesta nauhasta tiedottamisen ja sen puolesta puhumisen ovatkin hoitaneet tähän mennessä yksityiset tahot, eikä heitäkään ole paljon.

Jotta keltaisen nauhan käyttö yleistyisi ja sen käyttötarkoitus ymmärrettäisiin oikein, pitäisi sen olla enemmän esillä niin mediassa kuin itsenäisenä kampanjanakin. Vihermaa pohtii, että yhteistyötahoja voisivat olla esimerkiksi eläinkaupat ja koirankouluttajat.

Hyvää koiraetikettiä

Suomen Kennelliiton käyttäytymisen jalostustyöryhmä kommentoi, että keltainen nauha voi auttaa kanssaulkoilijoita tunnistamaan koiran, joka tarvitsee tilaa ja näin antaa koiralle positiivisia kokemuksia muiden kohtaamisesta. Työryhmä huomauttaa, että nauhan käyttäjä ei kuitenkaan voi olettaa muiden tunnistavan nauhan merkitystä tai edes huomaavan sitä. Nauhaa käyttämällä ei myöskään voi vaatia muita väistämään.

Kennelliiton hallituksen puheenjohtaja **Harri Lehkonen** korostaa koiraetikettiä ja hyviä käytöstapoja. Etikettiin kuuluu esimerkiksi kiinnipitosäädösten noudattaminen sekä muiden huomioiminen niin, ettei vieraita koiria päästetä missään tilanteessa tervehtimään toisiaan ilman lupaa. ■

Jos käytät keltaista nauhaa, kerro vastaanulijoille nauhan merkityksestä. Tällä voidaan poistaa nauhan käyttöön liittyviä ennakkoluuloja. Vihermaa muistuttaa, että esimerkiksi keltaiset asusteet itsessään eivät ole merkki siitä, että koira tarvitsee tilaa. Tilan tarpeesta kertoo vain nauha.

Keltaisesta nauhasta ja sen käyttötarkoituksista voit lukea lisää osoitteessa <https://annatilaakeltaiselle.wordpress.com/>.

FINNERO

Lifestyle with pets



FINNERO - Lifestyle with pets

Kotimainen suunnittelu ja korkea laatu yhdistettynä raikkaisiin väreihin ja käytännöllisyyteen on meillä FINNEROssa intohimo, sillä haluamme lemmikkiperheiden arjesta hauskaa ja turvallista.

Löydä lähin jälleenmyyjäsi:
www.finnero.fi



Mainoskuvat:
@AnniNaamanka @SariamaSeppä @JuhonPajari

Raikkautta kuonosta hännänpäähän!

Oxyfresh



Oxyfresh koiran ja kissan hampaidenhoitoon

- Puhdistaa hampaita
- Raikastaa hengityksen
- Ehkäisee plakkia ja hammaskiveä
- 100% hajusteeton ja makuaineeton
- Patentoitu Oxygene®
- Helpokäyttöiset tuotteet

OxyfreshPet.fi



Tiede eläinten tunte- tulkkina

TEKSTI, HELENA TELKÄNRANNAN JA KIRJOJEN KUVA | Henna Heikkala
MUUT KUVAT | Arador Innovations

HARJAANTUNUT KIS-
SANOMISTAJA näkee usein ensisilmäyksellä, onko lemmikki vihainen, peloissaan, tai iloinen omistajan näkemisestä. Jos eläinten kanssa ei ole juuri viettänyt aikaa, hännänheilutukset voivat kaikki näyttää samalta eikä korvien asennostakaan kenties huomaa mitä eläimen päässä liikkuu. Näin ei kuitenkaan tarvitse olla.

– Eläinten kokemusmaailmaa tutkivat tieteenalat –eläinten kognitiotiede, käyttäytymistiede ja hyvinvointitiede – ovat nykyään hyvin pitkälle kehittyneitä, kertoo Arador Innovationsin toimitusjohtaja **Helena Telkänranta**.

– Tiedämme siis paljon konkreettista siitä, mitä eläimet viestivät, miten eläinten oloja voi parantaa ja miten havaita sellaisia ongelmia, jotka jäivät aiemmin helposti huomaamatta.

Nopeasti kehittyvä ala

Arador Innovations on suomalainen mediatuotanto- ja tutkimusyhtiö, joka haluaa tehdä maailmasta paremman paikan ihmisille ja eläimille tieteen avulla. Yrityksen päätoimialana on kehittää nykymaailmaan sopivia tieteenkerronnan ratkaisuja, joilla tärkeää tietoa eläinten hyvinvoinnista voidaan jakaa uusin, helposti omaksuttavin tavoin. Lisäksi yritys tekee tutkimustyötä muun muassa uusien, eläinten hyvinvoinnin mittaamiseen tarkoitettujen menetelmien kehittämiseksi.

Telkänrannan mukaan viimeinen vuosikymmen on ollut eläinten käyttäytymistä, kokemusmaailmaa ja hyvinvointia tutkivilla tieteenaloilla erityisen nopean kehityksen aikaa. Tieteellistä tietoa siitä, miten eläimet kokevat maailman ja mikä niiden hyvinvointiin vai-

uttaa on paljon, mutta suurin osa siitä on edelleen vain tiedeyhteisön sisällä.

Maailma koiran silmin

Arador Innovations haluaa tuoda tutkimustietoa eläinten tunteisiin, käyttäytymiseen, kokemusmaailmaan ja hyvinvointiin vaikuttavista asioista myös tiedeyhteisön ulkopuolelle. Tietoa halutaan jakaa nykyistä tehokkaammin digitaalisin, visuaalisin ja interaktiivisin keinoin. Yksi keinoista ovat erilaiset pelit.

– Arador Innovations tekee yhteistyötä pelialan ammattilaisten kanssa, jotta peleissä korostuisi tiedon lisäksi myös pelattavuus. Meille on tärkeää, että pelin estetiikka, tapahtumat ja pelaajan reaaliaikaisesta palautteesta saama tieto ulottuu tunnetasolle asti,

Eläimet viestivät olemuksellaan jatkuvasti, mutta osaammeko me ihmiset tulkita heitä oikein? Arador Innovations on eläinten käyttäytymistieteen tohtorin Helena Telkänrannan luotsaama yhtiö, joka haluaa tieteen avulla parantaa eläinten hyvinvointia valistamalla ihmisiä eläinten käyttäytymisestä ja kognitiosta. Tietoa halutaan jakaa uusin, innovatiivisin keinoin, kuten pelien avulla.

Telkänranta sanoo.

Arador Innovations haluaa tehdä eläinten kokemusmaailmaa tutuksi tavoilla, jotka sopivat nykyiseen ja lähitulevaisuuden mediamaailmaan. Se kehittää esimerkiksi Koiran silmin -virtuaaliodellisuuskokemusta, joka avaa käyttäjälle koiran näkökulmaa ympäristöön. Toki yhtiö hyödyntää toiminnassaan myös perinteisiä tiedonvälityksen keinoja, kuten etäluentoja ja dokumentteja.

– Haluamme tuoda ihmisille ja eläimille aidosti hyödyllistä tietoa koko yhteiskunnan ulottuville, mutta toivomme työstämme olevan hyötyä myös muiden tieteenalojen viestinnälle, Telkänranta summaa.



eiden



Helena Telkänranta on eläinten käyttäytymistieteen tohtori, tietokirjailija ja Arador Innovationsin perustaja.

Hevostietoutta sarjakuvan keinoin

Parhaillaan Aradorissa on työn alla myös tiedesarjakuvakirja “Hevosen mieli”. Teos on suunniteltu sekä hevosharrastajille että yleisesti eläimistä kiinnostuneille. Kirja kertoo hevosten kokemusmaailmasta, hevosten hyvinvoinnin edistämisen keinoista ja esimerkiksi palkitsemiseen perustuvista koulutusmenetelmistä.

– Sarjakuva antaa mahdollisuuden käsitellä näitä aiheita sekä mukaansatempaavasti että havainnollisesti. Tekijätiimissä on mukana kaksi Suomen

kärkipään eläinkuvittajaa ja -taiteilijaa, **Maija Karala** ja **Ville Sinkkonen**, Telkänranta kertoo.

Kirja ilmestyy tämän vuoden lopulla, ja se tuotetaan ennakkotilausmyynnin tuottojen turvin.

Kalan näkökulma ympäristöongelmiin

Aradorin oma toiminta keskittyy eläinten hyvinvointi- ja kognitiotieteisiin, mutta myös luonnonsuojelubiologian puolelle on poikettu kehityksen alla olevan mobiilipelin merkeissä.

– Se on oikeastaan ensimmäinen

tuotteistamme, jossa haaraudutaan muiden tieteenalojen puolelle. Pelissä pelaaja kohtaa monenlaisia tilanteita ahven-hahmon kautta, ja pystyy kokemaan esimerkiksi millaisia ilon ja mielihyvän tunteita kalalla on ja mitä toisten kalojen seura niille merkitsee. Ahven-hahmo kohtaa kuitenkin myös ympäristöongelmia. Pelin pääviesti on eläinten hyvinvointi ja suojelu, mutta sillä on myös ympäristönsuojelullinen tavoite, Telkänranta kuvailee.

Ympäristökeskusteluissa kalakantaan kohdistuvia ympäristöongelmia ajatellaan usein ihmisen ruokaresurssin kutistumisen tai lajin selviämisen kannalta. Arador Innovations haluaa tuoda mukaan kolmannen näkökulman: itse kalat ympäristöongelmien yksilöllisinä kokijoina. Tämä antaa hyvän lisäsyyn kiinnostua ympäristön suojelusta: ongelmassa on kyse myös kalayksilöiden aidoista kokemuksista.

Tämänhetkisiä tutkimusprojekteja

Tiedonvälityksen lisäksi Arador tekee omaa tutkimustyötä. Yhtenä kiinnostuksen kohteena on lämpökuvantamismenetelmien kehittäminen ja hyödyntä-



Yksi Aradorin uudeltaisista tieteenkerrontakeinoista on sarjakuvamuotoinen tietokirja. “Hevosen mieli” on suunniteltu sekä hevosharrastajille että muille eläimistä kiinnostuneille ja ilmestyy vuoden lopussa.



Kissojen kokemat perustunteet

Pelko
Aggressio
Suru
Mielihyvä
Leikkisyys
Kiintymys
Seksuaalisuus
Yllättyminen



Piirros: Maija Karala



Arador
TRAINING

Kissan kivusta kertova ilme:



“Tyhjyyteen
tuijottava” katse

Silmänurkat terävät,
johtuen niiden alla
olevien lihasten
jännittymisestä

Korvat jännittyneinä
viistoon asentoon,
korvien sisäpuolet
suunnattuina sivuille

Helena Telkänrannan pitämät lemmikkiluentosarjat ovat Aradorissa saatavilla videotallenteina. Hän kertoo painaneensa niiden hinnan alemmaksi kuin vastaavien englanninkielisten luentosarjojen, jotta tieto olisi mahdollisimman monien ulottuvilla. Luentosarjoja on kuudesta eläinryhmästä: kissoista, koirista, jrsijöistä ja kaneista, linnuista, matelijoista ja sammakkoeläimistä sekä akvaariokaloista.

minen eläinten tunnetilojen tutkimuksessa. Toisessa projektissa taas tutkitaan, mitkä tekijät vaikuttavat siihen, havaitseeko ja ymmärtääkö ihminen oikein näkemänsä eläimen tunteet.

– Tällä tiedolla tulee toivon mukaan olemaan annettavaa esimerkiksi opetuksen suunnittelulle, kun halutaan tulkita eläinten ilmeitä ja eleitä, Telkänranta sanoo.

Tiedonjaon keskiössä ihmisille läheiset eläimet

Arador Innovations keskittyy lähinnä ihmisten parissa eläviin eläimiin, eli lemmikkeihin sekä tuotanto-, laboratorio- ja harrastuseläimiin. Juuri näiden eläinryhmien kohdalla saavutetaan eniten konkreettista hyötyä, kun korjataan virheellisiä käsityksiä ja jaetaan uutta tietoa.

Aradorin tutkimuksilla onkin paljon annettavaa tavalliselle lemmikinomistajalle.

– Esimerkiksi eläimen kivusta puhuttaessa puhutaan usein sen ”peittelemisestä”. Tämä voi kuulostaa siltä, että

vaikkapa kissa tekee tietoisin päätöksen peitellä kipuaan. Mutta kissalla ei ole kykyä ajatella, miltä sen käyttäytyminen näyttää toisten silmissä. Se ei valitse peitteleekö se kipuaan, vaan toiminta tulee automaattisesti, Telkänranta muistuttaa.

Eläimen käyttäytyminen vaihtelee esimerkiksi sen mukaan, onko koettu epämukavuus stressi- vai allergiaperäinen. Vartalon asento ja jännittyneisyysaste, korvien asento ja ilmeet paljastavat paljon siitä mistä on kysymys. Kun eläimen ilmeitä ja eleitä harjaantuu katsomaan, ne näkee ja tulkitsee pian automaattisesti.

– Eri eläinlajeilla on hyvin erilaiset ilme- ja elekielet. Esimerkiksi koirilla ja kissoilla on eleitä, jotka saattavat näyttää samalta, mutta niillä on eri merkitys, Telkänranta sanoo.

– Hyvä esimerkki on etutassun nosto. Kun koira nostaa spontaanisti tassua, sen merkitys on usein leikkiin kutsu. Kissalla taas etutassussa on esiin työnnettävät kynnet, ja sille etutassun nosto on mieto varoitus. Kissa osoittaa eleellä

tarvitsevansa tilaa, kun taas koiralla se on kutsu yhteiseen toimintaan.

Telkänranta nostaa esiin toisen esimerkin, läähätyksen. Se on koirilla yleistä, mutta tulkitaan usein väärin. Pelko- tai kipuläähätys näkyvät koiran korvien asennosta ja katseesta täysin eri tavalla kuin esimerkiksi tavallinen lämmöstä läähättäminen.

– Korvat ovat hyvin informatiiviset. Jos miettii mistä voisi aloittaa eläinten tunteiden tarkastelun, korvien asentojen tarkkailu on helppo tapa lähteä liikkeelle. Kaikkien tunteiden, kuten mielihyvän tai pelon, asteet ilmenevät ruumiinkielessä eri vivahteina, mikä myös auttaa ihmistä ymmärtämään eläimen tunteita tarkemmin. Mikään tunteista ei luonnollisestikaan ole mustavalkoinen, vaan skaala, Telkänranta sanoo. ■

Verkkosivut: www.arador.fi
Instagram & Facebook:
[arador.innovations.fin](https://www.instagram.com/arador.innovations)

Helpotusta koira-arkeen

Pesut, trimmaukset ja kynsien leikkaukset helposti
kaikenlaisille lemmikeille, tietysti myös kissoille.

Espoo, Ylistörmä 4 | Helsinki, Korppaanmäentie 21 | Tehtaankatu 21
Riihimäki, Hämeenkatu 44 | info@trimmauspalvelu.fi | Puh: 09 - 3540 1111





Kevään Löytöeläinpäivät toivat yhteen löytöeläin- ja rescuetoimijat.

TAPAHTUMIEN VUOSI 2022

TEKSTI | Karoliina Bergström KUVAT | Marika Stillman

HESYLLÄ VUOSI 2022 oli taas tapahtumaa täynnä. HESY-keskuksessa pidettiin niin infotilaisuuksia, avoimia ovia, teemakarkeloita kuin lahjoitus- ja varainkeruutapahtumiakin.

Löytöeläinpäivät

Lauantaina 5.3. vietettiin kansallista löytöeläinpäivää, ja järjestimme koko viikonlopun pituisen Löytöeläinpäivät -tapahtuman HESY-keskuksessa. Mukana menossa oli myös yhdeksän muuta löytöeläin- ja rescueyhdistystä ja tapahtuma oli huippusuosittu! Yhdistysten infopöydillä sekä HESYn buffetissa kävi kuhina ja viikonloppu oli varsin onnistunut. Tapahtuman yhteydessä HESY oli myös Helsingissä kauppakeskus Forumissa pitämässä infopöytää, jossa kerättiin varoja yhdistyksen toimintaan ja pidettiin esillä kodittomien eläinten ahdinkoa.

Toisen samanlaisen Löytöeläinpäivät -tapahtumaviikonlopun pidimme lokakuussa, 8.–9.10.2022. Tapahtumaan toimimme mukaan hieman historian havinaa, nimittäin viikonloppua edelsi Eläinten päivä, jota vietetään kansainvälisesti aina 4.10. Eläinten päivän toi 1900-luvun alussa Suomeen eläinsuojelun äidiksikin

kutsuttu **Constance Ullner**, joka oli yksi keskeisiä henkilöitä HESYn varhaisessa toiminnassa. Ullner toimi HESYn hallituksen 11. puheenjohtajana vuosina 1916–1926.

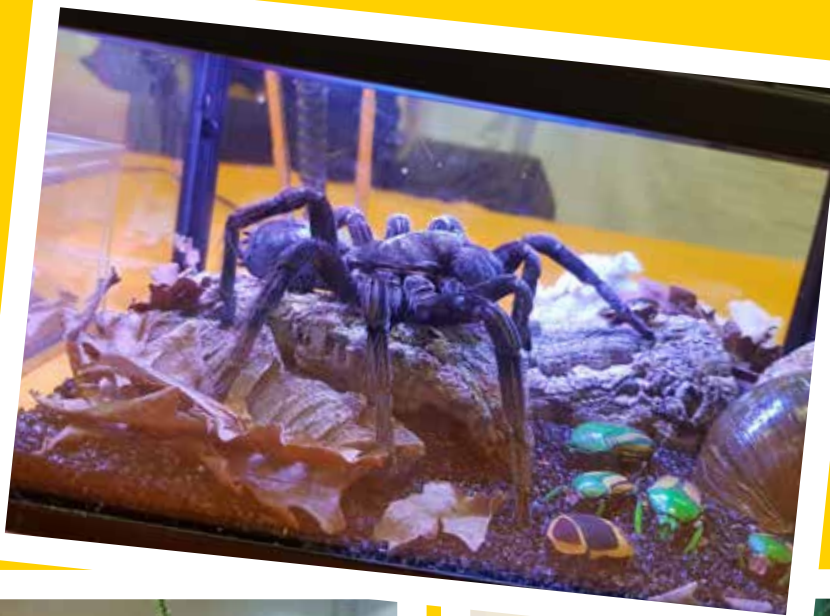
HESYn Halloween

Myös teemapäivät ja avoimet ovet ovat olleet hittitapahtumia ja ne houkuttelivatkin sankoin joukoin ihmisiä ja etenkin lapsiperheitä paikalle! 29.10. vietimme HESYn Halloweenia, ja HESY-keskus oli koristeltu karmeilla ketteillä, hyttävillä haamuilla ja pelottavilla pääkallovaloilla. Paikalla oli myös käärmeitä ja hämähäkkejä, joita syyttä suotta pelottavina pidetään, ja vierailijat pääsivät tutustumaan näihin upeisiin olentoihin ja kohtaamaan pelkonsa. Tutustuminen tapahtui toki näköyhteyden päästä ja eläimiä häiritsemättä. Lapsille oli luvassa hurjia kasvomaalauksia sekä iki-oma HESY-diplomi keskuksessa asustavien mustien kissojen laskemisesta! Valistamme kuitenkin yleisöä siitä, että mustia kissoja ei pidettäisi pelottavina tai huonommassa asemassa kuin muun värisiä kissoja, mikä historiassa on ollut mustien kissojen (ja koirien) kohtalo taikauskon vuoksi.

HESYn joulutori

Marraskuun lopussa pidimme viikonlopun kestävä joulutorin, jossa oli mukana myös muita löytöeläin- ja rescueyhdistyksiä. Yhdistykset myivät käsitöitä, kannatus tuotteita, joulukerkuja ja muuta mukavaa, ja ihmiset pääsivät tekemään ostoksia pukinkonttiin. Perinteiseen tapaan HESYn herkkubuffet tyhjäntyi mukavasti viikonlopun aikana, sillä upeat vapaaehtoisemme olivat leiponeet mielettömän hyviä joulukerkuja myyntiin! Joulutorin yhteydessä jaettiin myös jokavuotinen eläinsuojelun Topelius-palkinto ja tänä vuonna tämä tunnustus myönnettiin Jampan eläinhuollon perustajalle **Jarmo Lautamäelle**.

Kuten aikaisempinakin vuosina, HESY järjesti myös perinteisen testamentti-illan kaikille kiinnostuneille yhdistyksen asianajajan kanssa sekä osallistui eri tapahtumiin, kuten Uusimaaviikon hyvinvointipäivään teemalla "Eläinten hyvinvointi". Lisäksi järjestimme lahjoitus- ja varainkeräyksiä pitkin pääkaupunkiseutua. Vuosi 2022 oli kovin tapahtumarikas! Kiitokset kaikille kävijöille ja lämpimästi tervetuloa tämän vuoden tapahtumiin! ■



Halloweenissa pääsi ihastelemaan esimerkiksi hurmaavia hämähäkkejä.



Joulutorin runsaasta valikoimasta löytyi jokaiselle jotakin.



HESYn Halloween-tapahtumassa sai teemaan sopivan kasvo- maalauksen – tai vaikkapa käsimaalauksen, kuten kuvassa.

Tapahtumasuunnitelma vuodelle 2023

Seuraa ilmoittelua sivustolla ja somessa!

HUHTIKUU

VUOSIKOKOUS 22.4.

TOUKOKUU

Siivouspäivän kirppis 22.5.
Eläinten hautausmaan kevättalkoot

KESÄKUU

Avoimet ovet HESY-keskuksessa
Eläinten hautausmaan kesätalkoot

ELOKUU

Siivouspäivän kirppis 26.8.
Eläinten hautausmaan elotalkoot

SYYSKUU

Eläinten hautausmaa talvikuntoon

LOKAKUU

Löytöeläinpäivät 7–8.10.
HESYn Halloween 28.10.
HESYn joulutori 25.–26.11.



Yhteistyökumppanin sisältöä

Kissan kipua on vaikeaa tunnistaa:

KISSAT VIESTIVÄT PIENILLÄ ELEILLÄ

Kissoilla on luontainen tarve piilottaa kipunsa, sillä niiden villit sukulaiset ovat olleet sekä saalistajia että saaliseläimiä. Pienet muutokset kissan käytöksessä kertovat usein kivusta, joten kissa kannattaa tuoda mahdollisimman pian eläinlääkäriin tarkastettavaksi, jos sen käytös poikkeaa tavallisesta.

TEKSTI | Mevet KUVA | Jenni Jurvanen

KISSOJEN ELÄMÄNLAADUN ja eläinsuojelun näkökulmasta olisi tärkeää, että yhä useampi kissa saisi hoitoa kipuun ja sairauksiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Eläinlääkärit osaavat neuvoa kissanomistajia eläinlääkärikäynneillä asioista kissan käyttäytymisessä, joihin kannattaa kiinnittää huomiota tunnistukseen kissan kivun.

Esimerkiksi kissan lisääntynyt nukkuminen, omiin oloihin vetäytyminen tai korkeille tasoille hyppimisen lopettaminen on helppo laittaa vanhuuden piikkiin, vaikka ne usein kertovat kivusta.

”Jos kissa on terve, se on puuhakas loppuun asti”, kissoihin perehtynyt eläinlääkäri **Elisa Valanta** Lahden Eläinlääkäriasemalta muistuttaa.

Usein jos kissa näyttää kivuliaalta, se on voinut huonosti jo pitkän aikaa. Siksi kissojen ennaltaehkäisevä hoito ja vuosittaiset terveystarkastukset ovat erityisen tärkeitä. Ennaltaehkäisy on myös taloudellisesti järkevämpää kuin pitkälle edenneiden sairauksien hoitaminen.

Kissojen arvostus lemmikkeinä on kasvanut ja Valanta arvioi, että omistajat ovat valmiita sitoutumaan kissansa hoitoon.

”Ongelma on enemmänkin se, että monet kissat päätyvät eläinlääkäriin

vasta sitten, kun niiden kunto romahkaa ja mitään ei ole tehtävissä. Tarvitaan vain lisää tietoa.”

Kissoja käy eläinlääkäriissä huomattavasti koiria vähemmän Suomessa on Tilastokeskuksen vuoden 2016 arvion mukaan noin 700 000 koiraa ja 590 000 kissaa. Eläinlääkärikäynneillä koiria ja kissoja ei kuitenkaan käy samassa suhteessa.

Viimeisen vuoden aikana kaikkien Evidensian klinikoiden ja sairaaloiden käynneistä 79 prosenttia on ollut koirien käynntejä, kun taas kissojen käynntejä on ollut vain 18 prosenttia.

Valanta arvioi, että kissoja tuodaan eläinlääkäriin koiria harvemmin, koska niiden kipua ja sairauksien oireita on vaikeaa tunnistaa. Kissat ovat luonnossa sekä saalistajia että saaliseläimiä, joten ne peittävät taitavasti kaikki merkit heikkoudesta tai huonokuntoisuudesta.

”Kissa viestii usein pienillä eleillä ja hajuilla. Kissojen eleitä on vaikea tulkita ja ne eivät ole ilmeikkäitä samalla tavalla kuin koirat. Se on varmasti yksi syy, miksi kissat pääsevät huonoon kuntoon, ennen kuin omistaja hahmottaa, että jotain on vialla”, Valanta sanoo.

Kissojen kanssa ei Valannan mukaan ulkoilla tai touhuta yhtä aktiivisesti kuin koirien. Siksi pienet muutokset voinnissa voivat jäädä huomaamatta.

Monesti ihmiset tajuavat oman kissan käytöksen muuttuneen tai jonkin olevan vialla vasta, kun huomaavat hoidon ja kipulääkityksen vaikutuksen kissan käytöksessä. Valanta on usein saanut asiakkailta kiitosta, kun he ovat hoidon myötä saaneet iloisen kissansa takaisin. ■



Black and White Records on ostanut ja myynyt levyjä jo lähes 40 vuoden ajan.

ELÄINRAKAS LEVYKAUPPIAS

Black and White Records on Helsingin Kalliossa sijaitseva äänilevykauppa. Hiljattain yritys lupautui ottamaan tiloissaan vastaan HESYlle tarkoitettuja tekstiililahjoituksia ja otti liikkeeseensä myös HESYn rahankeräyslippaan.

TEKSTI | Feride Güler KUVAT | Patrik Veijalainen

KALLIOLAINEN BLACK AND WHITE Records myy vinyli- ja cd-levyjä sekä käytettyinä että uusina. Liikkeestä löytyy kattava valikoima eri musiikkilajeja: bluesia, rokkia, poppia, jazzia ja monia muita. Yritys ostaa hyväkuntoisia, käytettyjä levyjä niiltä, jotka haluavat luopua levyistään. Liike on ollut toiminnassa jo lähes 40 vuotta.

Musiikin lisäksi eläinsuojelu ja eläinten hyvinvointi ovat levykauppias **Patrik Veijalaiselle** erittäin tärkeitä asioita. Myös HESY ja sen toiminta ovat hänelle tuttuja jo vuosien takaa. Black and White Records keksikin vastikään mainion tavan auttaa HESYä.

–Kun HESY muutti Konalaan, mietimme, että kaikki eivät ehkä ehdi viedä tai pysty viemään lahjoituksiaan sinne saakka. Siksi päätimme, että voisimme toimia lahjoituksille keräyspisteinä Helsingin keskustassa, Veijalainen kertoo.

Lähempänä keskustaa sijaitsevia lahjoitusten keräyspisteitä on HESYltä kovasti toivottu, joten Veijalaisen tarjous otettiin HESYllä erittäin kiitollisena vastaan. Black and White Recordsin ottaa liikkeessään vastaan HESYn eläimille tarkoitettuja lahjoitustekstiilejä, eli puhtaita lakanoita, vilttejä sekä pyyhkeitä. Kun lahjoituksia on kertynyt sopiva kuorma, yritys kuljet-

taa ne HESYlle. Lahjoittajat ovat olleet uudesta keräyspisteestä innoissaan.

– Tuntui tosi mukavalta huomata, miten ilahtuneita ihmiset olivat kiikuttaessaan meille ensimmäisiä pyyhe- ja lakanalahjoituksia, sanoo Veijalainen. Black and White Recordsin omaa eläimellisyyttä edustaa valkoinenpaimenkoira **Toivo**, joka on usein kivi-



Markkinointipäällikkö Toivo työssään.

jalkaliikkeessä paikalla ilahduttamassa asiakkaita. Toivoa kutsutaan myös markkinointipäälliköksi. Toivolla on oma sohva liikkeen toimistohuoneessa, mutta koira oleskelee mieluummin siellä missä tapahtuu: tiskin äärellä muiden luona. Toivon edeltäjällä Intolla oli oma luola levypöydän alla.

– Eläinsuojelu ja eläinten hyvinvointi ovat asioita, joissa riittää loputtomasti parannettavaa, mietiskelee Veijalainen.

– Uskomme, että pienetkin teot ovat askel parempaan. Olisi tärkeää, että ihmiset puuttuisivat rohkeasti väärinkäytöksiin ja tarjoisivat apua aina, jos he huomaavat kaltoinkohtelua tai tilanteita, joissa omistaja ei yksin pärjää. Tämä pätee niin maalla kuin kaupungissakin.

Pieniin tekoihin kuuluu myös roposen pudottaminen HESYn keräyslippaaseen tai tarpeettomien tekstiilien lahjoittaminen kodittomien eläinten hyväksi. Nämä molemmat teot voi nyt tehdä Black and White Recordsilla. ■

**BLACK AND WHITE
RECORDS**

Toinen Linja 5, 00530 Helsinki



JOUKKOKIRJE
SOPIMUS
100587
.BB04

TÄMÄ OSOITELAPPU
ON MYÖS HESY RY:N
JÄSENKORTTI



Posti Green

HESYN TUOTEKUVASTO



TARKISTATHAN TUOTTEIDEN SAATAVUUDEN

HESYn verkkokaupasta osoitteesta
<https://www.hesy.fi/kauppa/>. Värien
ja kokojen saatavuus voi vaihdella.

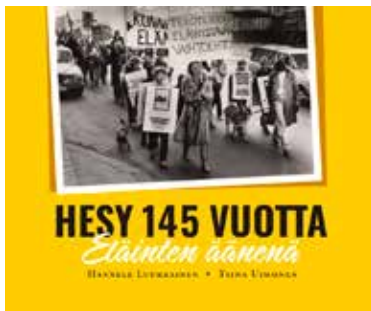
1 Cat Power -paita 20 €

Klassikon paluu! Kaivattu Cat Power -t-paita on täällä taas. Suora perusmalli ja pyöreä kaula-aukko. Suloisen pehmoisen ja kevyt paita on 100 % luomupuuvillaa. Värät: metsänvihreä ja grafiitinharmaa. Koot S-XXL.



2 Tassupaita 20 €

Tassupaita on uudistunut! Tassuväen ystävän luottovaate saatavana sekä suorana perusmallina, (pyöreä kaula-aukko) että hieman A-mallisena naisten paitana (V-kaula-aukko). Väriä tyylillä harmaa. Koot XS-XXL.



3 KIRJA: HESY 145 vuotta eläinten äänenä 25 €

Tutustu HESYn pitkään ja monivaiheiseen historiaan! Historiikka varten on käyty perusteellisesti läpi yhdistyksen arkistotietoja ja haastateltu lukuisia viime vuosikymmeninä HESYn toiminnassa vaikuttaneita henkilöitä. 143 sivua.



4 Pinssi 5 €

Pinssi kaikille eläinten ystäville, erinomainen yllätyslahja ystävälle. Vaihtoehdot kissa, koira ja kani.



5 Avainnauha 8 €

Keltamustassa, pyöreänyörisessä avainnauhassa on hopeanvärinen klipsi avaimille sekä turvalukko.

6 Tassukassi 12 €

Tassukassin uusi ilme! Kätevä kangaskassi on 100-prosenttista kierrätyspuuvillaa. Mustassa kassissa on keltainen tassu- ja logopainatus.



**ANNA HESYLLE AINEETON LAHJA,
jolla autat yhdistyksen hoidossa
olevia hylättyjä eläimiä.**

Jo 5 eurolla tarjoat kissalle päivän ateriat ja 50 eurolla koiralle välttämättömän rokoteturvan. Lahjoitus kodittomalle eläimelle on myös mainio lahja eläinrakkaalle ystävälle.*

TILAA TUOTTEITAMME HESYn verkkokaupasta <https://www.hesy.fi/kauppa/>
tai **POIKKEA OSTOKSILLE** HESY-keskuksen puotiin (Muonamiehentie 7, HKI).
Katso puodin aukioloajat osoitteesta www.hesy.fi.

**Kaikkiin tilauksiin
lisätään 6,90 euron
postikulut.**